

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

بهرام رحمانی
۲۶ اکتوبر ۲۰۱۸

قتل جمال خاشقجی و معاملات پشت پرده دولت‌های امریکا و ترکیه با عربستان!

مقدمه

جمال خاشقجی روزنامه‌نگار عربستانی از دوم اکتوبر در ستانبول ناپدید شده است. اما از تاریخ تاکنون، اخبار و گزارشات، تحلیل‌ها و تفسیرهای مختلفی درباره این ماجرا نوشته شده و انگار روزنامه‌های ترکیه در این مورد با همدیگر مسابقه گذاشته و هر روز سناریوی تازه‌ای را پیش می‌کشند. به عبارتی دیگر، یک قتل و ده‌ها سناریو!

جمال خاشقجی روزنامه‌نگار منتقد حکومت عربستان سعودی، ظهر سه‌شنبه ۲ اکتوبر ۲۰۱۸ - ۱۰ مهر ۱۳۹۷، به کنسولگری عربستان سعودی در ستانبول مراجعه کرده بود که برای ازدواج با نامزد ترک خود، گواهی تجرد بگیرد اما دیگر بازنگشته و همچنان اثری از او نیست. ابعاد این پرونده روز به روز گسترده‌تر می‌شود.

یکی از رفقای نزدیک خاشقجی اعلام کرده که او در واشنگتن به سفارت عربستان سعودی رفته و در مورد ازدواج خود با یک زن شهروند ترکیه با مقامات سفارت صحبت کرده و آنان اعلام کرده‌اند که «باید برخی مدارک و اسناد لازم را از سفارت ما در ترکیه بر ایمان بیاورید.»

او از نامزد خود خواسته بود بیرون در کنسولگری منتظر بماند و اگر پیدایش نشد با یکی از اعضای حزب حاکم بر ترکیه تماس بگیرد. از آن زمان دیگر کسی او را ندیده است.

خاشقجی از جمله نخبگان سعودی و به خاندان سلطنتی نزدیک بود. در دهه ۲۰۰۰ او به ترکی الفیصل، رئیس سابق سازمان جاسوسی عربستان که بعدها سفیر سعودی در بریتانیا و امریکا شد مشاوره می‌داد. او اغلب تأکید داشت که نقدهای او «نصیحت» است و او قصد زیر سؤال بردن پادشاهی را ندارد.

ولیعهد عربستان سال گذشته در پاکسازی بهانه فساد بیش از ۱۰۰ نفر از شاهزادگان و وزرا را بازداشت کرد. ده‌ها تن از آن‌ها در حبس پوسیدند، برخی از آن‌ها ممکن است با مجازات اعدام روبه‌رو شوند.

در ماه مارس لجین الهذلول، فعال حقوق زنان در ابوظبی بازداشت شد و با هوایما به عربستان منتقل شد، او از آن زمان در زندان است.

در این مورد، همواره مقامات دولتی ترکیه و امریکا نیز درباره ناپدید شدن و یا قتل خاشقجی در کنسولگری عربستان سعودی در ستانبول، ضمن تأکید به بررسی این واقعه اما نگران منافع اقتصادی و سیاسی خود هستند. و یا تلاش می‌

کنند امتیازات جدید از حکومت عربستان بگیرند. تقریباً کشورهای اتحادیه اروپا نیز نگران فروش سلاح‌های خود به عربستان هستند.

ترمپ یک بار دیگر تأکید کرد که چنین مجازات احتمالی از سوی واشینگتن علیه سعودی، شامل توقف فروش تسلیحات امریکائی به ارزش ۱۱۰ میلیارد دلار به عربستان نخواهد شد زیرا به گفته او، این امر به اقتصاد و اشتغال مردم امریکا لطمه خواهد زد.

اما در این میان، موضع دیرهنگام حکومت اسلامی درباره قتل خاشقجی، از همه جالب‌تر است. حسن روحانی این قتل را اتفاقی نادر در جهان دانسته است. در حالی که دست‌کم حکومت اسلامی ایران، کارنامه «درخشان» و «سنگین» در ترور فعالین سیاسی مخالف خود، نویسندگان و هنرمندان در داخل و خارج کشور دارد.

دولت ترکیه می‌گوید تحقیقات نشان داده که یک هیات ۱۵ نفره به کنسولگری عربستان در ستانبول اعزام شده‌اند، روزنامه‌نگار منتقد را بازجویی کرده، شکنجه داده و سرانجام او را کشته و جنازه‌اش را تکه‌تکه کرده‌اند.

اردوخان همین حالا در شرایط بدی با عربستان سعودی قرار دارد، بخشی از آن به‌خاطر حمایت او از قطر در جریان مشاجراتش با همسایگانش است. اردوخان اقتدارگرا خود نیز سردهسته حکومت‌هایی است که روزنامه‌نگاران را به زندان می‌اندازند.

دولت ترکیه هر روز تئوری جدیدی از قتل جمال خاشقجی ارائه می‌دهد. به‌نظر می‌رسد ترمپ علاقه چندانی ندارد که این مسأله را عمیق‌تر کند تا سرانجام لطمه‌ای به‌معاملات پر چرب و نرمش با عربستان وارد شود. اما ترمپ در عین حال تحت فشار واشینگتن پست و افکار عمومی جامعه امریکا قرار دارد.

مقام‌های عربستان دست‌کم دو هفته از سرنوشت او ابراز بی‌اطلاعی کردند اما بعدتر، ابتدا «مرگ وی بر اثر مشاجره در کنسولگری» و سپس کشته‌شدن او را تأیید کردند. اما آن را به «عوامل خودسر» نسبت دادند.

هم چنین در این روند رسانه‌های رسمی عربستان، شامگاه جمعه خبر داده بودند که در پیوند با ماجرای مرگ جمال خاشقجی تاکنون ۱۸ تن بازداشت شده و احمد العسیری و سعود القحطانی نیز از مقام‌های خود برکنار شده‌اند.

با این حال سعود القحطانی روز دوشنبه در توئیتر خود خبر داد که به یک سمت دیگر منصوب شده و ریاست «شورای مدیران فدراسیون سعودی برای امنیت سایبری، برنامه‌ریزی و پهپادها» را پذیرفته است.

موضع دولت امریکا

دونالد ترمپ، رئیس‌جمهوری امریکا روز سه‌شنبه ۲۳ اکتوبر ۲۰۱۸ - اول آبان ۱۳۹۷، از عملیات عربستان برای کشتن جمال خاشقجی، انتقاد کرد و گفت که عملیات پنهانی در این قضیه یکی از بدترین پنهان‌کاری‌های تاریخ بود.

به‌گزارش رویترز، رئیس‌جمهوری امریکا به‌شدت از قتل خاشقجی توسط مأموران عربستان انتقاد کرده و گفته است: «اصلاً نمی‌بایست حتی به چنین کار بدی کسی فکر می‌کرد. کسی واقعا گند زده است.»

ترمپ افزود: «نقشه اولیه آن‌ها بسیار بد بود، به‌صورت بدی به اجرا گذاشته شد و یکی از نمونه‌های بدترین پنهان‌کاری‌های تاریخ بود. او در ادامه گفت: «فکر می‌کنم کسی که این ایده را مطرح کرده در دردمس بزرگی افتاده است و آن‌ها می‌بایست به دردمس بزرگی می‌افتادند.»

هدر ناوئرت، سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا نیز روز سه‌شنبه اعلام کرد در راستای اقدام در ارتباط با پرونده مرگ جمال خاشقجی، ایالات متحده روایت ۲۱ مقام عربستانی را لغو کرده یا به آن‌ها ویزا نخواهد داد. این در حالی است که یک مقام وزارت امور خارجه آمریکا به رویترز گفته است که اکثر این ۲۱ نفر دارای ویزا آمریکا هستند.

در همین زمینه، مایک پومپئو، وزیر امور خارجه آمریکا نیز ساعاتی پیش‌تر در همین روز از شناسایی برخی از مقام‌های عربستان سعودی که در قتل جمال خاشقجی نقش داشته‌اند خبر داد و گفت، اقداماتی مانند لغو روایت و همچنین اعمال تحریم علیه آن‌ها بررسی می‌شود.

به‌گزارش رویترز، وزیر امور خارجه آمریکا در گفت‌وگو با خبرنگاران تصریح کرد: «این تنبیه‌ها آخرین اقدام از سوی ایالات متحده در این قضیه نخواهند بود.»

پومپئو گفت: «ما این را به‌صراحت اعلام می‌کنیم که ایالات متحده اقداماتی مانند ساکت کردن آقای خاشقجی را نخواهد پذیرفت.»

در همین حال، رئیس جمهوری آمریکا به اظهارات همتای ترک خود درباره پرونده «قتل جمال خاشقجی» واکنش نشان داد و گفت که رجب طیب اردوخان در سخنانش خطاب به عربستان «تا اندازه‌ای خشن» بوده است.

گزارش‌ها حاکی است که جینا هسپل، رئیس آژانس اطلاعاتی آمریکا (سی‌آی‌ای) هم اکنون در ترکیه به‌سر می‌برد تا در جریان تحقیقات مقام‌های این کشور درباره این قتل قرار گیرد و گزارشی در این زمینه به مقامات واشینگتن ارائه کند.

به‌گزارش خبرگزاری رویترز، دونالد ترامپ در پاسخ به این پرسش که آیا اظهارات رئیس‌جمهوری ترکیه را باور می‌کند، گفت: «من باید اول حقایق را ببینم.»

موضع رجب طیب اردوخان

رجب طیب اردوخان، رئیس‌جمهور ترکیه، روز سه‌شنبه ۲۳ اکتوبر ۲۰۱۸ - اول آبان ۱۳۹۷، طبق وعده‌ای که داده بود برای افشای به گفته خود «حقیقت عریان» درباره قتل جمال خاشقجی، روزنامه‌نگار منتقد عربستان سعودی، در مجلس ترکیه حاضر شد.

اردوخان با طرح چند سؤال خواستار افشای هویت «آمر اصلی» در این پرونده قتل شد. او همچنین تأکید کرد که چندین نفری که تاکنون گفته شده در این قتل دست داشته‌اند باید در خاک ترکیه محاکمه شوند.

جمال خاشقجی، از منتقدان محمد بن‌سلمان ولیعهد عربستان و یادداشت‌نویس روزنامه واشینگتن‌پست، سه هفته پیش برای ثبت ازدواج خود به کنسول‌گری سعودی در ستانبول مراجعه کرد، اما از این محل هرگز خارج نشد.

اردوخان روز سه‌شنبه گفت که مقام‌های سعودی با ذکر این‌که وی در کنسول‌گری کشته شده است «گام مهمی» برداشته‌اند اما پرسش‌های متعددی همچنان بی‌پاسخ مانده است.

او در سخنان روز سه‌شنبه خود در حضور اعضای حزب حاکم این کشور درباره قتل جمال خاشقجی را با «طلب مغفرت» برای «مرحوم خاشقجی» و سپس مقدمه‌ای از آن‌چه در روز «مفقود شدن» این روزنامه‌نگار منتقد گذشته بود آغاز کرد.

اولین نکته‌ای که او مورد اشاره قرار داد که این بود که آن چه بر آقای خاشقجی رفت «از پیش برنامه‌ریزی شده» بوده است، نکته‌ای که در طول سخنرانی چند بار بر آن انگشت گذاشت.

رجب طیب اردوخان در سخنان خود، این پرسش‌ها را مطرح کرد که می‌گویند فردی محلی جسد خاشقجی را در دست دارد. او گفت که «این فرد محلی کیست؟ چرا هیچ‌کس حرفی از او نمی‌زند؟»

او تأکید کرد که باید مشخص شود دستور این قتل را چه کسی داده و گفت که اسامی گروهی که اقدام به قتل خاشقجی کرده باید به طور کامل مشخص شود.

اردوخان با اظهار این‌که در اظهارات سعودی‌ها «تناقضاتی» وجود دارد تأکید کرد که تا به‌تمامی این پرسش‌ها پاسخ داده نشود این پرونده بسته نخواهد شد.

ساعتی پیش از سخنرانی اردوخان، وزیر خارجه ترکیه خبر داد که انقره هنوز با هیچ کشوری نتایج تحقیقات خود از قتل این روزنامه‌نگار در شهر ستانبول را به اشتراک نگذاشته است.

این نکته‌ای است که اهمیت سخنرانی رجب طیب اردوخان را دوچندان کرد و توجهات معطوف به این بود تا از میان کلمات او به اطلاعاتی دست یابند که در این بیست روزه در رسانه‌های ترکی بازتاب نداشته است.

با این حال اردوخان در سخنرانی خود بیش از آن که نکته تازه‌ای از این پرونده قتل یا به گفته او «ترور» سیاسی را آشکار کند، سؤال مطرح کرد.

او گفت که در گفت‌وگو با پادشاه سعودی بر علاقه کشورش به همکاری با عربستان در این زمینه تأکید کرده است. با این حال اردوخان هرگز مستقیماً به محمد بن سلمان، ولیعهد سعودی، اشاره نکرد و او را مورد خطاب قرار نداد.

رجب طیب اردوخان با تأکید بر این که قتل جمال خاشقجی در ستانبول رخ داده گفت که دولت باید از تمام جزئیات خبردار شود: «این حق ماست.»

یکی از سناریوی‌های ترکیه از نحوه کشتن خاشقجی

یکی از سناریوهای مطرح ترکیه، درباره کشتن خاشقجی این است که «خاشقجی وارد کنسول‌گری سعودی در ستانبول شد. به‌تیمی که مأمور قتل او بودند، گزارش شد که او وارد کنسول‌گری شده است. پیش از آن هم یک عضو کنسول‌گری ستانبول را به‌مقصد ریاض ترک کرده بود. یک روز قبل از عملیات، گروه سفیره‌ای با پروازهای از قبل رزرو شده وارد ستانبول شدند. یک گروه دیگر در جنگل بلگراد در ستانبول و شهر یالووا مشغول عملیات بودند. گروه دوم شامل

سه نفر و گروه سوم شامل ۹ نفر وارد کنسولگری ستانبول شدند و دیدار کردند. آن‌ها ابتدا هارددیسک سیستم دوربین‌های مداربسته را خارج کردند و سپس خاشقجی را به این ساختمان دعوت کردند.

تیم ۱۵ نفره‌ای شامل نیروهای امنیتی، اطلاعاتی و پزشکی قانونی وارد کشور ما شدند و شروع به عملیات کردند. آن‌ها از چه کسی دستور گرفتند؟ یکی از آن‌ها می‌خواست چهره خاشقجی را تقلید کند.

بله این قتل در ساختمان کنسولگری رخ داده که بخشی از خاک عربستان سعودی است. اما باید توجه داشت این مجموعه داخل مرزهای ترکیه واقع شده است. علاوه بر این، بر اساس کنوانسیون وین، ما می‌توانیم در مورد این حادثه تحقیق کنیم و حتماً این وظیفه را انجام خواهیم داد.

ما مدارک و اطلاعاتی داریم و هنوز سؤالات زیادی باقی مانده است. در برابر این قتل ساکت نخواهیم بود و می‌خواهیم حقیقت را بیابیم. چرا این تیم ۱۵ نفره در روز جنایت، در ستانبول جمع شده بودند؟ چرا جسد کسی که قتلش رسماً اعلام شده، هیچ‌جا پیدا نمی‌شود؟ چرا این مقدار اظهارات متناقض بیان می‌شود؟

من می‌گویم هماهنگ‌کننده عملیات یک مقام سعودی است، اگر غیر از این است جواب بدهید که او کیست؟ بدون پاسخ به این سؤالات نمی‌توانیم پرونده را مختومه کنیم.

از همین‌جا یک فراخوان به ملک سلمان می‌دهیم. این حادثه در ستانبول رخ داده، جلسه محاکمه تیم ۱۵ نفر به‌علاوه آن ۳ نفر در کنسولگری باید در ستانبول انجام شود.»

اما در عین حال مولود چاووش اوغلو، وزیر خارجه ترکیه، از همکاری سعودی‌ها در این پرونده تقدیر کرد و گفت ریاض بعد از گفت‌وگوی تلفنی ملک سلمان، پادشاه عربستان با رجب طیب اردوخان، رئیس‌جمهور ترکیه همکاری بیشتری در این پرونده دارد. ترکیه اسناد و مدارک پرونده خاشقجی را در اختیار عربستان و ایالات متحده قرار نداده اما جلساتی با کارشناسان اطلاعاتی و امنیتی این دو کشور برگزار کرده است.

چاووش اوغلو در ادامه سخنانش در گفت‌وگو با خبرگزاری «آناطولی» گفت:

«ما مصمم هستیم روند تحقیقات را تا مشخص شدن تمام ابعاد ماجرا، با شفافیت پیش ببریم... تحقیقاتی که دادستانی ستانبول انجام می‌دهد، کاملاً مستقل و شفاف است.»

ابراهیم کالین، سخنگوی دفتر ریاست جمهوری ترکیه یکبار دیگر به تأکید گفت که اردوخان در سخنرانی روز سه‌شنبه خود در پارلمان «حقایق» پرونده خاشقجی را بدون «پرده‌پوشی» افشا می‌کند:

«بحث بر سر روابط ترکیه با عربستان سعودی نیست. بحث بر سر یک جنایت هولناک است.» در حالی که در سخنرانی اردوخان چنین افشاگری وجود نداشت.

سرکنسول عربستان سعودی ترکیه را ترک کرد

خبرگزاری آناطولی، سه‌شنبه ۱۶ اکتوبر، گزارش داده است که محمد عتیبی، سرکنسول سعودی در ستانبول، ترکیه را به مقصد ریاض ترک کرده است.

در پی پایان مأموریت بازرسان ترکیه‌ای در داخل کنسولگری عربستان سعودی در ستانبول، ترکیه را به‌سمت ریاض ترک کرده است.

ساعتی قبل از انتشار این خبر، یک مقام وزارت خارجه ترکیه اعلام کرده بود که خانه سرکنسول عربستان سعودی در ستانبول نیز در جریان تحقیقات برای یافتن علل ناپدید شدن جمال خاشقجی تفتیش می‌شود. خبرگزاری آناطولی گزارش داده که عتیبی حدود ساعت ۱۴ به وقت محلی از ترکیه خارج شده است.

گروه تحقیق کنسولگری عربستان در ستانبول را ترک کردند

به گزارش خبرگزاری رویترز گروه تحقیق ترکیه - سعودی بعد از ۹ ساعت تحقیق و تفتیش ساختمان کنسولگری عربستان در ستانبول را ترک کردند. عربستان سعودی ۱۳ روز بعد از ناپدید شدن جمال خاشقجی به بازرسان ترکیه اجازه ورود به کنسولگری را داده بود و قبل از آن هم یک گروه نظافتچی به محل اعزام شده بودند. با این حال پولیس ترکیه اعلام کرده که دلایلی از قتل را در محل حادثه به دست آورده است. گروه تحقیق ترکیه که شامل ۱۰ بازرس می‌شد، ۲ بامداد از ساختمان کنسولگری عربستان در ستانبول خارج شد. دادستان یک ساعت و نیم بعد محل را ترک کرد.

مأموران پزشکی قانونی ترکیه از کف ساختمان و از در آهنی باغچه کنسولگری نمونه‌برداری کرده‌اند. در حالی که شامگاه گذشته گروه تحقیق سرگرم تفتیش کنسولگری عربستان در انقره بود، ابتدا سی‌ان‌ان و سپس نیویورک‌تایمز، گزارش دادند که ریاض قصد دارد بازجویی از جمال خاشقجی و کشته‌شدن او در حین بازجویی در کنسولگری عربستان در ستانبول را تأیید کند. سی‌ان‌ان، به‌نقل از دو مقام آگاه مستقل از هم گزارش داده است که عربستان سعودی در تدارک جمع‌بندی از بازجویی و قتل جمال خاشقجی است. بر اساس این گزارش روزنامه‌نگار منتقد سعودی اشتباهها در حین بازجویی به قتل رسیده است.

نیویورک‌تایمز به نقل از شخصی که در جریان برنامه مقامات امنیتی عربستان قرار دارد گزارش داده که محمد بن سلمان، ولیعهد سعودی دستور بازجویی از خاشقجی و انتقال این روزنامه‌نگار منتقد به ریاض را صادر کرده اما در حین این عملیات خاشقجی کشته شده است. به‌نقل از این شخص که نام او افشا نشده، نیویورک‌تایمز می‌نویسد دولت سعودی چنین جلوه خواهد داد که یک مقام امنیتی که اتفاقاً از دوستان محمد بن سلمان است مسؤل قتل خاشقجی است و به این ترتیب پای ولیعهد سعودی به این پرونده باز نمی‌شود.

خبرگزاری آناتولی، جمعه ۱۹ اکتوبر، گزارش داده که دادستانی ترکیه در ادامه تحقیقاتش درباره ناپدید شدن جمال خاشقجی از تعدادی از کارکنان کنسولگری عربستان در ستانبول بازجویی می‌کند. در این گزارش گفته شده که دادستانی ترکیه از تیم تأسیساتی کنسولگری عربستان در ترکیه، شامل تکنسین‌ها، رانندگان و حسابداران هم بازجویی می‌کند.

خبرگزاری الجزیره گزارش داده که مأموران ترکیه در تفتیش کنسولگری عربستان و اقامتگاه سرکنسول این کشور در ستانبول «نمونه‌برداری‌های مهمی» انجام داده‌اند. به‌گزارش خبرنگار الجزیره از محل، بخشی از کنسولگری عربستان در ستانبول مورد توجه ویژه بازرسان قرار گرفته. فقط کارمندان دیپلماتیک اجازه رفت و آمد در «بلوک C» کنسولگری را داشتند و بازرسان حدس می‌زنند که خاشقجی در این مکان به قتل رسیده است.

الجزیره به نقل از منابعی که در اختیار دارد می‌گوید بازرسان در این محل اثر انگشت عده‌ای از اعضای ۱۵ نفره هیأت قتل را که از ریاض به ستانبول اعزام شده بوده‌اند یافته‌اند.

تفتیش اقامتگاه سرکنسول عربستان در ستانبول بیش از ۹ ساعت به درازا کشید. به گزارش خبرگزاری رویترز، مأموران تحقیق، بعد از ۹ ساعت اقامتگاه سرکنسول عربستان سعودی در ستانبول را ترک کردند. گزارش شده که مأموران در اقامتگاه سرکنسول نمونه‌برداری‌هایی انجام داده‌اند. گروه تحقیق نه فقط اتاق‌ها، بلکه باغچه و گاراژ اقامتگاه را هم تفتیش کرد.

گزارش شده که مأموران ترکیه‌ای و بازرسان بسته‌ها و جعبه‌هایی را از اقامتگاه سرکنسول به خارج از این محل حمل کردند.

رسانه‌های ترکیه‌ای گزارش داده‌اند که ویدیوهایی وجود دارد که نشان می‌دهند که خودرو سرکنسول در زمانی که خاشقجی ناپدید شده، وارد اقامتگاه شده است.

محمد عتیبی سرکنسول عربستان سعودی سه‌شنبه گذشته به‌طور غیر منتظره‌ای ستانبول را به مقصد ریاض ترک کرد. وزارت کشور ترکیه اعلام کرده که نتایج این تحقیقات را به «جهانیان» اعلام خواهد کرد.

تجسس پولیس ترکیه در جنگل بلگراد

به‌گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس، یک مقام پولیس ترکیه اطلاع داده است که نیروهای پولیس در جست‌وجوی جنازه جمال خاشقجی، در حال تجسس جنگل بلگراد در حوالی ستانبول‌اند. نیروهای پولیس، همچنین احتمال داده‌اند که بقایای جنازه روزنامه‌نگار منتقد در شهر دیگری دفن شده باشد.

یک مقام پولیس ترکیه به خبرگزاری آسوشیتدپرس گفته است که در ۲ اکتوبر، روزی که خاشقجی ناپدید شده دو خودرو از ساختمان کنسولگری عربستان در ستانبول خارج شده‌اند. یکی از خودروها وارد جنگل بلگراد شده است. شامگاه گذشته پولیس ترکیه اعلام کرده بود که قصد دارد دامنه تجسس و تحقیق را به جنگل بلگراد گسترش دهد. خبرگزاری آسوشیتدپرس گزارش داده که یک مقام امنیتی در پولیس ترکیه تأیید کرده که جست‌وجوی جسد خاشقجی در «فضاهای سبز» اطراف ستانبول ادامه می‌یابد.

مأموران ترک وسائل شخصی «جمال خاشقجی» را پیدا کرده‌اند

به‌گفته شبکه «سی‌ان‌ان» ترکی، مأموران ترک وسائل شخصی جمال خاشقجی را پیدا کرده‌اند. این وسائل در اتوموبیلی کشف شده که به کنسولگری عربستان در ستانبول تعلق داشته است.

بعداظهر سه‌شنبه ۲۳ اکتوبر - اول آبان، شبکه تلویزیونی «سی‌ان‌ان» به‌زبان ترکی گفت که برخی وسائل شخصی جمال خاشقجی در ۲ چمدان یا (ساک)، در صندوق عقب یک اتوموبیل متعلق به کنسولگری عربستان، در پارکینگی در ستانبول کشف شده است.

روز چهارشنبه رسانه‌های ترک خبر داده بودند که پولیس یک خودروی کنسولگری سعودی با شماره دیپلماتیک را در یک پارکینگ خصوصی در منطقه «سلطان غازی» ستانبول پیدا کرده است. یکی از شاهدان عینی به خبرگزاری «رویترز» گفته است که هنگام تفتیش خودرو، گروهی از مأموران سعودی نیز همراه مأموران ترک بوده‌اند.

پزشکی قانونی ترکیه: در منزل کنسول عربستان به «یافته‌های مهمی» دست پیدا کرده‌ایم

تیم تحقیقات جنائی پولیس ترکیه که موضوع ناپدید شدن روزنامه‌نگار سعودی را بررسی می‌کند، پس از ۹ ساعت حضور در منزل، باغ و گاراژ سرکنسول عربستان در ستانبول، از این محل بیرون آمده و خبر دادند که «یافته‌های مهمی» دست پیدا کرده‌اند. هنوز جزئیاتی در مورد این یافته‌ها منتشر نشده است.

به‌گزارش الجزیره، این تیم پزشکی قانونی ترکیه در باغ منزل سرکنسول عربستان حفاری نیز کرده است. بنا بر این گزارش، محمد العتیبی، سرکنسول عربستان و خانواده او روز سه‌شنبه «به‌طور غیرمنتظره» ترکیه را ترک کرده‌اند.

مقام‌های ترکیه می‌گویند جمال خاشقجی، روزنامه‌نگار منتقد سعودی، در داخل کنسولگری عربستان کشته شده اما سعودی‌ها این گزارش‌ها را تکذیب می‌کنند.

«زشت و غیر قابل توجیه است»

محمد بن سلمان، ولیعهد سعودی روز سه‌شنبه در سخنانی که در اجلاس «طرح سرمایه‌گذاری برای آینده» (داوس صحرا) ایراد کرد، برای نخستین بار سکوت خود را در این پرونده شکست. ولیعهد سعودی ادعا کرد که «عده‌ای» قصد دارند به‌بهانه پرونده خاشقجی بین انقره و ریاض شکاف ایجاد کنند.

شاهزاده محمد بن سلمان ولیعهد سعودی در جریان کنفرانس ابتکار عمل سرمایه‌گذاری گفت که حادثه قتل جمال خاشقجی زشت و برای همه سعودی‌ها و هر انسانی دردآور است.

او افزود که این حادثه «زشت و غیر قابل توجیه است» و سعودی اکنون تمام اقدام‌های قانونی را برای رسیدن به نتایج و مجازات مجرمین، انجام می‌دهد.

بن سلمان افزود که همکاری میان سعودی و ترکیه، کاری برجسته بود و بسیاری وجود دارند که سعی می‌کنند از این شرایط سوء استفاده کنند.

او تأکید کرد: «تا زمانی که ملک سلمان پادشاه، ولیعهد و حمد بن سلمان و رجب طیب اردو خان رئیس‌جمهوری باشند، چنین شکافی روی نخواهد داد.»

محمد بن سلمان روز چهارشنبه ۲۴ اکتبر ۲۰۱۸، در پایان سخنانش در نشست سرمایه‌گذاری آینده، به شوخی خطاب به حضار گفت که سعد الحریری دو روز است که در پادشاهی سعودی حضور دارد و امیدوارم شائع‌های درباره ربهوده شدنش مطرح نشود.

ولیعهد سعودی با اشاره به سعد الحریری، نخست‌وزیر لبنان گفت: «جناب نخست‌وزیر سعد (الحریری) دو روز است که در سعودی حضور دارد. امیدوارم شایعه درست نکنید که ربهوده شده است.»

گزارشات و تحلیل‌های روزنامه‌های ترکیه‌نی و امریکانی درباره قتل خاشقجی

رسانه‌های ترکیه و همچنین شبکه امریکائی سی‌ان‌ان روز دوشنبه ۲۳ اکتبر، با انتشار تصاویر چندین دوربین مدار بسته در محل‌های مختلف، از کشف «شواهدی تازه» در این پرونده خبر دادند.

شبکه «هابر» که نزدیک به دولت اردو خان است، با انتشار تصاویر مدار بسته گزارش داد که یک روز پس از ورود جمال خاشقجی به کنسولگری سعودی در ستانبول، سه مرد در حال آتش زدن مدارکی در حیاط پشتی کنسولگری دیده شده‌اند.

شبکه سی‌ان‌ان و همچنین یک شبکه ترکیه نیز با انتشار تصاویر دوربین‌های مدار بسته اعلام کردند ساعاتی پس از ورود جمال خاشقجی به کنسولگری، یکی از ۱۵ مأمور سعودی که به ستانبول آمده بودند در حالی که لباس‌های خاشقجی را به تن دارد از محل کنسولگری خارج می‌شود و به محلات مرکزی ستانبول می‌رود.

رسانه‌های ترکیه، همچنین با انتشار تصاویر دوربین‌های مدار بسته گزارش کردند که پنج‌شنبه گذشته یک خودروی دیگر کنسولگری به محل توقف خودروی یافت‌شده رفته و در آنجا، محموله‌ای از صندوق عقب یکی از خودروها به خودروی دیگر منتقل شده است.

به گزارش خبرگزاری رسمی آناتولی، دادستان‌های ترکیه روز دوشنبه ۲۳ اکتوبر، از پنج نفر از کارمندان کنسولگری سعودی به‌عنوان «شاهد» بازپرسی کردند و قرار است از ۲۰ شاهد دیگر، از جمله شهروندان ترکیه و اتباع خارجی، نیز درباره وقایع روز حادثه بازپرسی صورت گیرد.

جسد جمال خاشقجی در اسید حل شده است

تلویزیونی «هابر ترک تی‌وی» روز دوشنبه اطلاع داد که جسد جمال خاشقجی در اسید حل شده است. تا به امروز سناریوهای زیادی از طرف رسانه‌های مختلف درباره چگونگی مفقود شدن خاشقجی مطرح شده است. پولیس ترکیه که اکنون در حال بازرسی از کنسولگری عربستان است، پیش‌تر اعلام کرده بود نمی‌تواند احتمال استفاده از اسید را در مفقود کردن جسد خاشقجی، رد کند.

نیویورک تایمز: مظنونان پرونده خاشقجی از اطرافیان بن سلمان هستند

نشریه امریکائی نیویورک تایمز در گزارشی هویت افراد مظنون در پرونده جمال خاشقجی را مشخص کرده است. بر اساس این گزارش، دست‌کم نه نفر از ۱۵ مظنون معرفی شده در ارتش، سرویس امنیتی یا وزارتخانه‌های عربستان مشغول بوده‌اند.

روزنامه نیویورک تایمز به کمک نرم‌افزارهای تشخیص چهره، یک بانک اطلاعاتی از شماره تلفن‌های عربستان سعودی، اسناد دولتی عربستان که منتشر شده‌اند، اظهارات شاهدان و گزارش رسانه‌ها گزارشی درباره «هویت مظنونان پرونده جمال خاشقجی» تهیه کرده است.

در این گزارش به‌عنوان مثال به فردی به نام ماهر عبدالعزیز مطرب به‌عنوان مظنون اشاره شده که به نوشته نیویورک تایمز در سفرهای سال جاری به امریکا، اسپانیا و فرانسه ولیعهد عربستان را همراهی کرده بوده است. در گزارش شامگاه سه‌شنبه ۲۴ مهر - ۱۶ اکتوبر (به وقت محلی) نیویورک تایمز ادعا شده که این فرد به احتمال یکی از محافظان ولیعهد محمد بن سلمان است.

سه مظنون دیگر هم عضوی از حلقه حفاظتی ولیعهد عربستان معرفی شده‌اند. به‌نوشته این نشریه امریکائی، مظنون دیگر هم یک پزشک قانونی معرفی شده که در عربستان سعودی مناصب بالائی داشته است.

کارآگاهان در ترکیه ظن آن را دارند که خاشقجی در کنسولگری به قتل رسیده باشد. آن‌ها بر یک تیم ویژه احتمالی متشکل از ۱۵ شهروند عربستان سعودی متمرکز شده‌اند که در روز حضور خاشقجی در کنسولگری عربستان، وارد ستانبول شده بود.

بر اساس گزارش نیویورک تایمز، از ۱۵ مظنونی که ترکیه معرفی کرده، دست‌کم نه نفر در سرویس امنیتی عربستان، ارتش این کشور یا در وزارتخانه‌های مختلف مشغول به کار بوده‌اند.

اما دونالد ترمپ، رئیس‌جمهوری امریکا پیش‌تر گفته بود که با ولیعهد عربستان درباره ناپدید شدن خاشقجی تلفنی صحبت کرده و محمد بن سلمان قول داده که خود تحقیقات کاملی را آغاز و نتیجه آن را هر چه سریع‌تر اعلام کند.

ترمپ توثیت کرده بود: «همین الان با ولیعهد عربستان صحبت کردم و او به کلی تکذیب کرده و گفته است هیچ‌گونه اطلاعی ندارد که در کنسولگری آن‌ها در ترکیه چه اتفاقی افتاده است.»

ترمپ به خبرگزاری آسوشیتدپرس گفته است، این‌که عربستان مقصر شناخته می‌شود نمونه دیگری از عملکرد رسانه‌ها در «محکوم کردن متهم» تا زمان «اثبات بی‌گناهی» اوست.

روزنامه نیویورک تایمز پیش از این به نقل از «یک منبع مطلع» نوشته بود که ولیعهد عربستان با بازجویی یا ربودن خاشقجی از ترکیه و انتقال او به عربستان موافقت کرده بوده است. این منبع آگاه گفته بود که دولت عربستان در نهایت برای محافظت از ولیعهد، یک مقام سرویس اطلاعاتی این کشور را مقصر معرفی خواهد کرد.

مایک پمپئو روز سه‌شنبه ۲۴ مهرماه با ملک سلمان و محمد بن سلمان، پادشاه و ولیعهد عربستان، دیدار و گفت‌وگو کرد.

گزارش خبرگزاری رویترز حاکی است که وزیر خارجه امریکا در سفرش به ریاض همچنین با عادل الجبیر، همتای عربستانی‌اش، گفت‌وگو کرده و قرار است سه‌شنبه شب ۲۴ سپتامبر، برای دومین بار با محمد بن سلمان دیدار کند.

سفر او به ریاض، یک روز پس از آن صورت گرفت که دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری امریکا، پس از تماس با پادشاه سعودی گفت که ملک سلمان از سرنوشت جمال خاشقجی ابراز بی‌اطلاعی کامل کرده است.

او در عین حال گفت برداشت وی از مکالمه با پادشاه سعودی این است که احتمالاً «قاتلان خودسر» در این پرونده دست داشته‌اند.

کمی بعد رسانه‌های امریکائی و از جمله سی‌ان‌ان به‌نقل از منابع خود گزارش کردند که عربستان در تدارک توضیح نحوه کشته شدن جمال خاشقجی هستند و احتمالاً سعودی‌ها خواهند گفت که در جریان بازجویی و تلاش برای انتقال وی به عربستان کشته شده است.

پیش از این مقام‌ها و رسانه‌های ترکیه‌ای اعلام کرده بودند که در «تیم ضربت» سعودی که با دو هواپیمای اختصاصی به ستانبول سفر کرده بودند، یک متخصص کالبدشکافی حضور داشته است. در همین گزارش‌ها آمده بود که این گروه یک اره برقی هم همراه داشته و جسد احتمالاً تکه‌تکه شده است.

خبرگزاری آناتولی ترکیه، از این موضوع خبر داد که نیمه‌شب گذشته، سه نفر وارد ساختمان کنسولگری عربستان سعودی در ستانبول شده و پس از یک ساعت از این ساختمان خارج شده‌اند. یکی از این افراد یک ساک بزرگ و نامتعارف در دست داشته که به‌احتمال قوی مرتبط با تجهیزات ویژه پولیسی است.

رسانه‌های ترکیه اعلام کرده‌اند که بررسی تیم‌های اطلاعاتی ترکیه نشان داده که دو ساعت پس از ورود خاشقجی به کنسولگری عربستان سعودی در ستانبول، یک دستگاه ون مرسدس بنز سیاه از این ساختمان خارج شده و مشخص نیست به کجا رفته است.

همچنین روزنامه آکشام اعلام کرده که علاوه بر این ون سیاه، یک بی‌ام‌و. و یک خودروی دیگر نیز در همان دقایق خارج شده و به‌خیابانی در نزدیکی کنسولگری رفته‌اند که تمام دوربین‌های امنیتی آن خیابان از کار انداخته شده‌اند.

روزنامه استار از رسانه‌های نزدیک به آپارتی اطلاعات و اسامی کامل ۱۵ مأمور امنیتی عربستان سعودی را همراه با عکس‌های آن‌ها منتشر کرده و اعلام شده که این افراد با دو فروند هواپیمای جت در روز ورود خاشقجی به کنسولگری عربستان، به ستانبول آمده و دو ساعت پس از آن، از فرودگاه آتاتورک پرواز کرده‌اند. مسؤولین فرودگاه اعلام کرده‌اند که در بازرسی از چمدان‌های همراه این افراد هیچ مورد مشکوکی مشاهده نشده و فرضیه احتمال انتقال قطعات مثلثه‌شده خاشقجی به خارج از ترکیه، غلط است.

سرویس اطلاعاتی میت ترکیه به یک فروند هواپیمای جت عربستان سعودی مشکوک شده و از هواپیما و ۷ خدمه آن بازرسی دقیق به‌عمل آورده، اما به مورد مشکوکی برخورد کرده است.

خاشقجی به‌همین منظور به ترکیه آمده اما بعداً به او اعلام شده که نیازی به سفر به انقره نیست و از طریق کنسولگری عربستان در ستانبول هم می‌توانند کار او را راه بیندازند و به این طریق او را به آن‌جا کشانده‌اند.

خبرگزاری رویترز به نقل از دو مقام دولت ترکیه گفته خاشقجی زمانی که وارد کنسولگری عربستان در ستانبول می‌شد، یک اپل‌واچ سیاه‌رنگ به دست داشت که به تلفن او خارج از کنسولگری وصل بود.

با این حال رویترز به این موضوع نیز اشاره کرده که مشخص نیست داده‌های ساعت هوشمند روزنامه‌نگار منتقد سعودی، چگونه به تلفنش در خارج از محوطه کنسولگری انتقال یافته، و این‌که بازرسان چگونه بدون دسترسی به ساعت، توانسته‌اند به این داده‌ها دست یابند.

خبرگزاری اسوشیتدپرس نیز می‌گوید اپل‌واچ قادر به ضبط صدا است و می‌تواند آن را بعد از طریق بلوتوث، با آیفونی که نزدیک آن باشد، همگام‌سازی کند، اما روزنامه صبح توضیحی در مورد این‌که اپل‌واچ چگونه این داده‌ها را به آیفون یا آی‌کلاود آقای خاشقجی رسانده، نداده است.

مقام‌های رسمی ترکیه به پرسش رسانه‌های بین‌المللی در این مورد پاسخی نداده‌اند و جزئیاتی نیز در مورد گزارش روزنامه صبح بیان نکرده‌اند، آن را تأیید یا رد نکرده‌اند.

پیش‌تر شبکه خبری سی‌ان‌ان نیز به نقل از یک «منبع مطلع» گزارش داده بود که مقامات ترکیه صدا و تصاویری در اختیار دارند که ثابت می‌کند آقای خاشقجی داخل کنسولگری به قتل رسیده است.

در هر صورت خبرگزاری‌هایی مانند اسوشیتدپرس و رویترز می‌گویند انتشار خبرها و گزارش‌ها تازه در مورد «مدارک» احتمالی که در دست مقام‌های ترکیه است، احتمالاً بر مقام‌های سعودی فشار بیشتری وارد خواهد کرد. هرچند مقام‌های ترکیه نیز احتمالاً مجبور خواهند شد به طور رسمی در مورد این گزارش‌ها موضع‌گیری کنند.

عربستان به تأکید دست‌داشتن در جریان ناپدیدشدن خاشقجی را رد کرده و می‌گوید او اندکی پس از ورود به کنسولگری از آن خارج شد.

جمال خاشقجی، روزنامه‌نگار منتقد محمد بن سلمان، نهم مهر ماه، پس از آن‌که وارد کنسولگری عربستان در ستانبول شد تا مدارک رسمی برای ازدواج با نامزد ترک خود را کسب کند، ناپدید شد.

از آن زمان تا کنون اتهام‌هایی در مورد قتل این روزنامه‌نگار داخل کنسولگری، توسط تیمی ارسالی از عربستان، مطرح شده است. برای نمونه گزارش روزنامه نیویورکتایمز در ۱۷ مهر ماه که در آن به نقل از مقام‌های ارشد ترکیه نوشته شده «تیم ضربت (عربستان)، عملیات قتل و تکه‌تکه‌کردن خاشقجی را دوساعته به اتمام رساندند و پس از آن ترکیه را به مقصد کشورهای مختلفی ترک کردند.»

پولیس ترکیه شامگاه یکشنبه ۱۴ اکتوبر با رد شایعه‌هایی که از وجود آن‌چه «تیم ترور» نامیده می‌شود، تأکید کرد که تصاویر منتشر شده در برخی رسانه‌ها در این باره، قدیمی و متعلق به سال ۲۰۱۳ است.

این روایت را برخی رسانه‌های ترکیه و قطر در روزهای گذشته تکرار کردند و با انتشار تصاویری از برخی از گردشگران سعودی در ترکیه، آن‌ها را به عنوان اعضای تیم ترور خاشقجی معرفی کردند.

به نوشته روزنامه حرثیت ترکیه، پولیس این کشور اعلام کرد: «یکی از عکس‌های منتشر شده، از شخصی که مدعی شدند عضو تیم ۱۵ نفره ترور خاشقجی است، متعلق به شخصی سعودی با نام صالح الطبیعی است و این عکس قدیمی و متعلق به سال ۲۰۱۳ است نه سال ۲۰۱۸.»

رسانه‌های ترکیه و قطر در روزهای گذشته، حجم بسیار بزرگی از شایعه‌ها و عکس‌ها منتشر کرده و مدعی شدند این عکس‌ها متعلق به نیروهای سعودی است که روز ناپدید شدن خاشقجی وارد ستانبول شده بودند. این رسانه‌ها مدعی شدند که این افراد در ناپدید شدن روزنامه‌نگار سعودی دست دارند. این در حالی است که شایعه‌ها همچنان در جریان است و

هیچ منبع رسمی بیانیهای درباره جزئیات ماجرای ناپدید شدن خاشقجی صادر نکرده است. پس از آن مشخص شد افرادی که عکس‌هایشان منتشر شده، گردشگر هستند.

شایان ذکر است که العربیه نت چند روز پیش نیز ماجرای گردشگر سعودی به همراه همسرش را منتشر کرده بود. رسانه‌های قطر و ترکیه در روزهای گذشته، مدعی شده بودند که این شخص، پزشک تشریح است و این عکس هنگام ورودش به ستانبول به همراه تیم ۱۵ نفره پیش از ناپدید شدن خاشقجی گرفته شده است. پس از آن مشخص شد که عکس بریده شده و این شخص گردشگری است که چند سال پیش به همراه همسرش به ستانبول رفته بود.

پادشاه عربستان، دستور تحقیقات داخلی در خصوص قتل روزنامه نگار سعودی در انقره را صادر نمود. به گزارش بلومبرگ، پادشاه عربستان دستور تحقیقات داخلی در مورد پرونده خاشقجی را صادر نمود.

ویدیوی واشنگتن پست

واشنگتن پست ویدیویی منتشر کرده که قبل از آغاز بازرسی، یک گروه نظافتچی با انواع امکانات به کنسولگری ترکیه اعزام شده. فیلم لحظه ورود نظافتچی‌ها را نشان می‌دهد.

خبرگزاری رویترز گزارش داده که پولیس ترکیه فایل صوتی آخرین لحظات زندگی خاشقجی را که ثابت می‌کند او بازجویی و شکنجه شده را در اختیار دارد.

یک مقام امنیتی ترکیه به رویترز گفته است:

«پولیس ترکیه فایل صدا را که نشان می‌دهد خاشقجی در کنسولگری عربستان به قتل رسیده در اختیار دارد. همه اسنادی که نشان می‌دهد خاشقجی به قتل رسیده در اختیار امریکا و عربستان هم قرار می‌گیرد.»

ساعت هوشمند خاشقجی

روزنامه «صبح» ترکیه گزارش کرد: «ساعت اپل جمال خاشقجی صدای بازجویی، شکنجه و قتل او در داخل کنسولگری سعودی را ضبط و به تلفن همراهش که در نزد نامزدش خدیجه در بیرون کنسولگری بود، ارسال کرد.»

به ادعای این روزنامه قاتلان ادعائی خاشقجی پس از آن که متوجه ساعت اپل او شدند، آن را با اثر انگشتش باز کرده و برخی از فایل‌های صوتی را حذف کردند.

یک کارشناس شرکت اپل در گفتگو با شبکه CNN این ادعاها را رد کرد و گفت که ساعت اپل نه امکان ضبط و ارسال فایل‌های صوتی دارد و نه قفل اثر انگشت.

از سوی دیگر جان باکووسکی تحلیلگر امور تکنولوژی در وبگاه «باز فید نیوز» نیز اخبار جعلی روزنامه صبح را به چالش کشید و با تشریح فنی کارکرد ساعت اپل نشان داد آن چه این روزنامه گزارش کرده، دروغی بیش نیست.

باکووسکی در توئیتر نوشت: «ساعت اپل باید گذرواژه شبکه و ای‌فای کنسولگری را دریافت می‌کرد تا به اینترنت وصل شود و این موضوع درباره خاشقجی که رسانه‌ها می‌گویند تحت تهدید بود، ممکن نیست. نامزد خاشقجی نیز که ادعا کرده تلفن او را در اختیار داشته، باید به همین شبکه و ای‌فای متصل می‌شده و همان گذرواژه را استفاده می‌کرده تا ارتباط بین ساعت و تلفن همراه ممکن شود. برای اینکه ساعت و تلفن به همدیگر وصل شوند نباید فاصله آن‌ها از یکدیگر بیش از ۳۰ متر باشد.»

این تحلیلگر امور تکنولوژی در ادامه گفت: «درباره برنامه ضبط صدا نیز باید گفت که این برنامه باید روی تلفن نصب شده باشد، نه روی ساعت. ساعت اپل نیز با اثر انگشت باز و بسته نمی‌شود.»

جان باکوسکی تأکید کرد که سناریوی مطرح شده غیرممکن است که رخ داده باشد. به‌نوشته روزنامه ترک، خاشقجی قبل از ورود به کنسولگری آیفون خود را به نامزدش داده و ساعت اپل واچ خود را در حالت ضبط قرار داد. این در حالی بود که آیفون و اپل واچ در دستان جمال خاشقجی هم‌هنگام و به هم وصل بودند. روزنامه صبح می نویسد در نتیجه نوار بازجویی، شکنجه‌ها و قتل روزنامه‌نگار به آیفون منتقل شده و سپس بطور خودکار در اپلیکشن Apple iCloud بارگذاری گردید. گزارش داده می‌شود مأموران اطلاعاتی سعودی ساعت را در دستان خاشقجی دیده و تلاش کردند اطلاعات آنرا پاک کنند اما برخی از نوارها حفظ شده و پس از مطالعه آن‌ها معلوم شد وی کشته شده است.

روز ده اکتوبر یک خودروی ون مشکی رنگ در ترکیه به ظن قرار داشتن جسد جمال خاشقجی در آن تحت پیگرد قرار گرفت.

روزنامه صبح ترکیه می‌گوید ساعت هوشمند «اپل واچ» روزنامه‌نگار ناپدیدشده سعودی، «صداهاى مربوط به حمله و کشته‌شدن» او «داخل کنسولگری عربستان» را ثبت کرده و مقام‌های ترکیه به آن دسترسی پیدا کرده‌اند.

روزنامه صبح نوشته است «لحظه‌ای که (جمال) خاشقجی هدف استنطاق قرار می‌گیرد، شکنجه می‌شود و به قتل می‌رسد، در حافظه اپل‌واچ او ثبت شده‌است.»

صبح سپس افزوده است که این ساعت هوشمند با تلفن خاشقجی که در آن هنگام در درست نامزدش، خدیجه چنگیر بود، سینک (همگام) بود. روزنامه صبح در عین حال مدعی شده که افراد داخل کنسولگری تلاش کرده‌اند آنچه ثبت شده را، از حافظه ساعت پاک کنند، اما رمز ورود را اشتباه وارد کرده‌اند، سپس تلاش کرده‌اند با انگشت خاشقجی ساعت را باز کنند. اپل‌واچ دارای امکان ورود با اثر انگشت، نیست؛ روزنامه صبح اشاره‌ای به این موضوع نکرده‌است.

یک سند صوتی یازده دقیقه‌ای

خبرگزاری الجزیره به‌نقل از منابعی در پولیس و در دادستانی ترکیه گزارش داده که یک سند صوتی یازده دقیقه‌ای به دست مأموران افتاده که نشان می‌دهد خاشقجی را بعد از ورود به کنسولگری کتک زده‌اند. یک روز بعد از تفتیش کنسولگری و اقامتگاه سرکنسول عربستان در ستانبول این اطلاعات به‌دست آمده است. عبدالحمید گل، وزیر دادگستری ترکیه در گفت‌وگو با خبرگزاری آناتولی اعلام کرده که تحقیقات جامع در پرونده خاشقجی به زودی به اتمام می‌رسد و نتایج آن اعلام می‌شود. وزیر دادگستری ترکیه گفته است: «طبق قوانین بین‌المللی آنچه که نیاز باشد، انجام خواهد شد.»

کارت شناسایی مظنونان به قتل خاشقجی

دولت ترکیه کارت شناسایی هفت مظنون به قتل جمال خاشقجی را در اختیار واشنگتن‌پست قرار داده است. تصاویر این کارت‌های شناسایی در واشنگتن‌پست منتشر شده است. نیویورک تایمز گزارش داده که چهار نفر از این هفت نفر جزو نزدیکان محمد بن سلمان، ولیعهد سعودی‌اند.

یکی از این اشخاص جزو همراهان دائمی بن‌سلمان است و سه نفر دیگر به حلقه امنیتی نزدیک به ولیعهد سعودی تعلق دارند.

دولت ترکیه می‌گوید یک هیات ۱۵ نفره برای قتل خاشقجی از ریاض به ستانبول سفر کرده بودند. ریاض این اتهام را رد کرده است.

نیویورک تایمز می‌گوید با استفاده از نرم‌افزارهای تشخیص چهره و با دسترسی به بانک اطلاعاتی نمره تلفن‌های همراه شهروندان سعودی و همچنین با تکیه بر اسناد دولتی محرمانه عربستان اطلاعات کاملی از عاملان قتل خاشقجی به دست آورده است.

فرضیه به قتل رسیدن خبرنگار منتقد سعودی

روز دوشنبه ۱۵ اکتوبر محققان تیم مشترک سعودی و ترکیه، بازرسی و تحقیق در ساختمان کنسولگری سعودی در ستانبول را آغاز کردند. به گزارش اسپوتنیک به نقل از الجزیره، دفتر دادستان کل ترکیه اعلام کرد به شواهدی دست پیدا کرده‌اند که فرضیه به قتل رسیدن جمال خاشقجی روزنامه‌نگار منتقد سعودی در کنسولگری عربستان در ستانبول را تقویت می‌کند.

طبق اعلام دفتر دادستانی، تیم تحقیقاتی ترکیه به شواهدی مبنی بر «دستکاری شدن» آثار قتل داخل کنسولگری برخورد، ضمن این که این یافته‌ها، گام مهمی پس از چندین روز بی‌خبری به‌شمار می‌روند.

بازرسان پولیس ترکیه بعد از ظهر دوشنبه وارد کنسولگری عربستان شدند تا درباره ناپدید شدن خاشقجی تحقیق کنند. ترکیه معتقد است خاشقجی داخل کنسولگری به قتل رسیده و جسد وی از آنجا خارج شده است.

جمال خاشقجی دوم اکتوبر برای کارهای مربوط به مدارکش وارد کنسولگری عربستان در ستانبول شده و به گفته نامزدش که منتظر او بوده، دیگر از ساختمان بیرون نیامد. مقامات سعودی ادعا کرده‌اند که این نویسنده و روزنامه‌نگار ۵۹ ساله از کنسولگری خارج شده است، اما رسانه‌ها گزارش‌هایی مبنی بر به قتل رسیدن و تکه‌تکه شدن جسد او در کنسولگری عربستان منتشر کرده‌اند.

سرانجام بعد از ۱۳ روز تیم تحقیقاتی پولیس ترکیه محلی را که روزنامه‌نگار منتقد سعودی دیگر از آن بیرون نیامده بازرسی کرد. سی ان ان و نیویورک تایمز گمانه‌هایی را درباره گزارش عربستان از این پرونده مطرح کرده‌اند. فرزندان خاشقجی خواهان تشکیل یک کمیته حقیقت‌یاب شده‌اند.

به گزارش خبرگزاری رویترز گروه تحقیق ترکیه - سعودی بعد از ۹ ساعت تحقیق و تفتیش ساختمان کنسولگری عربستان در ستانبول را ترک کردند. عربستان سعودی ۱۳ روز بعد از ناپدید شدن جمال خاشقجی به بازرسان ترکیه اجازه ورود به کنسولگری را داده بود و قبل از آن هم یک گروه نظافتچی به محل اعزام شده بودند. با این حال پولیس ترکیه اعلام کرده که دلایلی از قتل را در محل حادثه به دست آورده است.

گروه تحقیق ترکیه که شامل ۱۰ بازرسی می‌شد، ۲ بامداد از ساختمان کنسولگری عربستان در ستانبول خارج شد. دادستان یک ساعت و نیم بعد محل را ترک کرد.

موضع یک نویسنده ترک درباره گزارشات پولیس

یک استاد دانشگاه و نویسنده ترک به نام «ایمری اوزلو» شواهدی ارائه کرد که روایت‌های امنیتی درباره ناپدید شدن جمال خاشقجی، روزنامه‌نگار سعودی را به چالش کشیده و فرضیه‌های کشته شدن خاشقجی در کنسولگری سعودی در ستانبول یا هر جای دیگر را رد کرد.

ایمیری اوزلو با انتشار تصاویری در صفحه توئیتر خود، گفت که می‌کوشد مشکلات و اشتباهات اساسی در تحقیقات امنیتی پولیس ترکیه در این زمینه را شرح دهد؛ مشکلات و اشتباهاتی که سبب به‌تأیید نرسیدن نظریه قتل می‌شود. وی در صفحه توئیترش نوشت که بنابر اعلام پولیس، تیم امنیتی -ادعائی- سعودی در ساعات اولیه صبح به ستانبول رسیده و به هتل مووینیک رفته و از آنجا راهی کنسولگری سعودی شده تا عملیات قتل را انجام دهد. او افزود که پولیس تنها تصاویری از هتل و سفارت را نشان داده و در سوی مقابل هیچ تصویری از خیابان وجود ندارد. این استاد دانشگاه در ادامه گفت: «به این نتیجه رسیدیم که فاصله بین هتل و کنسولگری ۶۵۰ متر است و چهار بانک در خیابان وجود دارد که هر کدام دوربین‌های امنیتی دارند. پولیس هیچ تصویری از این دوربین‌ها که نشان دهد تیم سعودی واقعا از هتل به کنسولگری رفته باشد، ارائه نکرد.»

اوزلو توضیح داد: «علاوه بر دوربین‌های چهار بانک، نقشه‌های گوگل استریت نیز نشان می‌دهد حداقل دو دوربین امنیتی در خیابان وجود دارد. یکی در ورودی پارک و دیگری در ورودی کنسولگری. این موضوع نشان می‌دهد در یک فاصله ۶۵۰ متری حداقل ۷ دوربین وجود دارد.» وی گفت که وجود این تعداد دوربین در این مسافت اندک، ضبط و رصد هر گونه حرکت در هر اینچ این محدوده را ممکن می‌کند با این حال نهادهای اطلاعاتی ترکیه تصاویری حرکت این گروه ادعائی به کنسولگری را ارائه نکرده‌اند.

ایمیری اوزلو در صفحه توئیترش نوشت: «چرا» و افزود: «آن‌ها باید این موضوع را ارائه کنند تا (ادعایشان) قانع‌کننده باشد.» این استاد دانشگاه و نویسنده ترک در پایان مجموعه توئیتهایش نوشت: «بار دیگر... من ادعائی درباره آنچه رخ داد، ارائه نمی‌کنم تنها به شیوه انتقادی شواهد موجود در رسانه‌ها را نقد می‌کنم و امیدوارم این امر به آن‌ها که می‌خواهند بفهمند چه چیزی در حال رخ دادن است، کمک کند.»

روایت مقام سعودی از قتل خاشقجی

نخست مقامات عربستان مرگ خاشقجی را رد کردند اما در روایتی تازه، یک مقام سعودی بدون افشای نام در گفت‌وگو با خبرگزاری «رویترز»، گفته که تیم ۱۵ نفره سعودی به جمال خاشقجی دارو خورنده بودند تا بیهوش شود و او را بربایند. اما او در حین مقاومت در برابر این عمل خفه شده است.

بر اساس این روایت تازه، یک عضو تیم برای پنهان کردن مرگ او، لباس‌های خاشقجی را بر تن کرده و از کنسولگری خارج شده است. نامزد خاشقجی که بیرون کنسولگری منتظر او مانده بود، مشاهده چنین چیزی را گزارش نکرده است. این منبع، همچنین ادعا کرده که جسد خاشقجی مثله نشد، بلکه بسته‌بندی شد و سپس یک «همکار محلی» مسؤلیت سر به نیست کردن آن را بر عهده گرفت.

این مقام سعودی به رویترز مدارکی هم در صحت این روایت ارائه داد.

روزنامه امریکائی «نیویورکتایمز» نیز به نقل از یک مقام سعودی که نخواست نامش فاش شود، نوشت که جمال خاشقجی پس از «درگیری فیزیکی» در کنسولگری عربستان در ریاض به دست قاتلانش «خفه» شده است.

موضع وزیر امور خارجه عربستان سعودی

عادل الجبیر وزیر امور خارجه سعودی سه‌شنبه ۲۳ اکتوبر در یک کنفرانس خبری در اندونزی گفت که سعودی به اجرای تحقیق کامل در ماجرای قتل جمال خاشقجی پایبند است و تمام مسؤلان این حادثه، دستگیر خواهند شد.

به گزارش خبرگزاری رویترز، الجبیر گفت، تمام گام‌های لازم برای تضمین عدم تکرار آنچه روی داد، برداشته خواهد شد.

پیش از این الجبیر روز یکشنبه در مصاحبه با شبکه فاکس‌نیوز با تأکید بر اینکه مرگ خاشقجی یک خطای بزرگ است، گفته بود که ملک‌سلیمان بن عبدالعزیز برای محاکمه مسؤولان مرگ جمال خاشقجی، شهروند سعودی که در ستانبول جان باخت، مصمم است.

وزیر امور خارجه سعودی گفت که ولی‌عهد این کشور در جریان آنچه برای خاشقجی رخ داد نبود و گزارش‌های غیر دقیق درباره خروج این شهروند سعودی از کنسولگری، مقامات این کشور را به تحقیق در این باره واداشت.

او همچنین تأکید کرده بود کسانی که در قتل خاشقجی دست داشتند، «روابط نزدیکی» با محمد بن سلمان نداشتند. او در این باره توضیح داد: «تصاویر برخی از نیروهای دستگاه‌های امنیتی را نشان می‌دهد که گاهی اوقات به‌عنوان محافظ شخصی ولی‌عهد حضور داشتند. اما این مسأله‌ای عادی است زیرا آنها به‌صورت چرخشی اقدام به حفاظت از مسؤولان می‌کنند.»

او درباره روابط کشورش با ایالات متحده آمریکا نیز گفت که روابط واشنگتن و ریاض فراتر از قضیه خاشقجی است و سعودی بلافاصله پس از حصول اطلاعات درباره مرگ جمال خاشقجی، این اطلاعات را ارائه خواهد کرد.

عادل الجبیر در گفتگو با فاکس‌نیوز تأکید کرد که محققان سعودی در تلاش برای یافتن پیکر خاشقجی و روشن شدن موضوعی که رخ داده، هستند.

موضع دادگستری عربستان

ولید بن محمد بن صالح الصمعی، وزیر دادگستری سعودی شنبه در بیانیه‌ای اعلام کرد که جمال خاشقجی در خاک عربستان کشته شده و به دستگاه قضائی همین کشور ارجاع داده خواهد شد. او هشدار داد که پادشاهی عربستان در عدالتش قاطع است و با رفتارهای خصمانه، از جمله رفتار رسانه‌هایی که از اعتبار و حرفه‌ای‌گری بی‌بهره‌اند، بی‌ثبات نخواهد شد. برخلاف قدرت‌های غربی، متحدان منطقه‌ای عربستان از پاسخ ریاض به پرونده قتل خاشقجی ستایش کرده‌اند.

مصر، امارات متحده عربی، بحرین و دولت عبد ربه منصور هادی در یمن همگی سلمان بن عبدالعزیز، پادشاه عربستان را به خاطر قاطعیت‌اش ستوده‌اند.

بر اساس بیانیه دادستانی عمومی که رسانه‌های سعودی بامداد شنبه (به وقت محلی) ۲۰ اکتوبر - ۲۸ مهر منتشر کرده‌اند، مقام‌های ریاض می‌گویند خاشقجی در جریان یک «زد و خورد» در کنسولگری عربستان در ستانبول کشته شده است. این بیانیه همچنین از بازداشت ۱۸ تن در ارتباط با این پرونده و ادامه تحقیقات بیشتر خبر می‌دهد.

روایت رسانه دولتی عربستان از کشته‌شدن خاشقجی که اندکی پس از مکالمه ملک سلمان با رجب طیب اردوخان، رئیس‌جمهوری ترکیه منتشر شد، چنین است: «بین خاشقجی و عده‌ای دیگر که او در کنسولگری ستانبول ملاقات کرده بود، مشاجره‌ای رخ داد و به یک زد و خورد کشید که به مرگ او انجامید.»

احمد الاسیری، جانشین رئیس سازمان اطلاعات عربستان سعودی و سعود القحطانی، مشاور رسانه‌ای و مطبوعاتی محمد بن سلمان نیز از سمت‌شان برکنار شده‌اند.

روزنامه امریکائی «نیویورکتایمز» پیش از این در گزارشی نوشته بود که احمد الاسیری احتمالاً برای کاهش از فشارها بر ریاض از سمتش اخراج خواهد شد. گزارش‌هایی که پس از ناپدیدشدن خاشقجی در روزنامه‌های امریکائی

منتشر شده بود، احتمال قتل خاشقجی به دستور محمد بن سلمان را مطرح کرده بودند و ولیعهد جوان سعودی تحت انتقادهای شدید قرار داشت.

با این حال، بر اساس بیانیه دادستانی عمومی سعودی، کمیته‌ای به ریاست بن سلمان برای بازسازی ساختار دستگاه اطلاعاتی تشکیل شده و قرار است مقررات دستگاه اطلاعاتی، حوزه اختیاراتش، و روش‌ها و رویه‌های مورد استفاده‌اش بازبینی شوند. این کمیته به دستور پادشاه عربستان تشکیل شد.

به‌گزارش رسانه دولتی عربستان، پس از تشکیل این کمیته سه مقام ارشد امنیتی دیگر نیز به دستور ملک سلمان از مقام‌شان برکنار شدند: محمد بن صالح الرمیح، معاون اطلاعاتی رئیس سازمان اطلاعات سعودی، رشاد بن حامد المحمادی، مدیر بخش امنیت و مراقبت سازمان اطلاعات و عبدالله بن خلیف الشایع، مدیر بخش نیروی انسانی سازمان اطلاعات سعودی.

سفر مایک پومپئو به ریاض

مایک پومپئو وزیر امور خارجه امریکا سه‌شنبه ۱۶ اکتوبر از ملک سلمان بن عبدالعزيز پادشاه سعودی به خاطر پایبندی به تحقیق شفاف در ماجرای ناپدید شدن جمال خاشقجی روزنامه‌نگار سعودی، تشکر کرد.

به گزارش خبرگزاری رسمی سعودی (واس)، ملک سلمان در دفتر خود در کاخ الیمامه ریاض، با پومپئو دیدار کرد. بنا بر این گزارش، در این دیدار، روابط تاریخی دو جانبه میان دو کشور و همچنین اوضاع جاری در منطقه و تلاش‌های مشترک در آن، به بحث گذاشته شد.

در این دیدار شاهزاده عبدالعزيز بن سعود بن نایف بن عبدالعزيز وزیر کشور، شاهزاده خالد بن سلمان بن عبدالعزيز سفیر خاتم حرمین شریفین در ایالات متحده، دکتر مساعد بن محمد العیسان عضو شورای وزیران و عادل بن الحمد الجبیر وزیر امور خارجه سعودی حضور یافتند.

شامگاه دوشنبه ملک سلمان بن عبدالعزيز پادشاه سعودی با دونالد ترمپ رئیس‌جمهوری امریکا، تلفنی گفت‌وگو کرده بود.

در این گفت‌وگوی تلفنی، دو طرف آخرین تحولات در منطقه و روابط دوجانبه را به بحث گذاشتند.

ترمپ همچنین از سیر همکاری مشترک سعودی و ترکیه در تحقیقات درباره ناپدید شدن جمال خاشقجی روزنامه‌نگار سعودی تمجید کرد.

گفت‌وگوی پمپئو با اردوخان و چاوش‌اوغلو پشت درهای بسته

مایک پمپئو، وزیر خارجه امریکا چهارشنبه ۱۷ اکتوبر، به مدت ۴۰ دقیقه پشت درهای بسته با رجب طیب اردوخان و مولود چاوش‌اوغلو، رئیس جمهور و وزیر خارجه ترکیه دیدار و گفت‌وگو کرد. از آنچه که پشت درهای بسته اتفاق افتاده، خبری منتشر نشده است.

اردوخان، چاوش‌اوغلو و پمپئو پیش از آغاز این دیدار در مقابل خبرنگاران ظاهر شدند و به اتفاق عکس گرفتند.

پمپئو روز گذشته برای گفت‌وگو با پادشاه و ولیعهد سعودی درباره نحوه ناپدید شدن روزنامه‌نگار منتقد سعودی در کنسولگری عربستان در ستانبول به ریاض رفته بود. در حین این دیدار رئیس‌جمهور امریکا با ولیعهد سعودی تلفنی گفت‌وگو کرده بود. محمد بن سلمان تضمین داده که در انجام تحقیقات در این پرونده و برای روشن شدن حقیقت همکاری می‌کند.

به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس وزیر خارجه امریکا پیش از آن که ریاض را به مقصد انقره ترک کند در جمع خبرنگاران گفت پادشاه سعودی و ولیعهد او تضمین داده‌اند که همه کسانی را که در پرونده ناپدید شدن خاشقجی دست داشته‌اند، بدون استثناء مجازات کنند:

«آن‌ها تعهد دادند که هر کسی را که در این ماجرا درست رفتار نکرده، مسؤول بدانند. فرقی نمی‌کند که مقام عالی‌رتبه‌ای باشد یا یک کارمند ساده.»

همزمان با سفر وزیر خارجه امریکا به انقره، رسانه‌های ترکیه ادعا کرده‌اند که اسناد صوتی تازه‌ای از بازجویی و شکنجه جمال خاشقجی به‌دست آمده است. به‌گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس در یکی از موارد محمد عتیبی سرکنسول عربستان از مأموران بن‌سلمان می‌خواهد که هر گونه اقدام علیه خاشقجی را بیرون از کنسولگری انجام دهند. در مورد دیگری، یکی از مأموران سعودی که خاشقجی را شکنجه می‌داده به او می‌گوید: «اگر می‌خواهی زنده پایت به عربستان برسد، ساکت باش.»

سازمان‌های اطلاعاتی ترکیه چنین اطلاعاتی را در رسانه‌های نزدیک به دولت اردوخان منتشر می‌کنند با این هدف که فشار بر عربستان سعودی را به‌تدریج افزایش دهند.

پمپنو فایل صوتی شکنجه و قتل را شنیده است

مولود چاوش اوغلو، وزیر خارجه ترکیه اعلام کرده که دولت ترکیه فایل صوتی به‌دست آمده از بازجویی و شکنجه جمال خاشقجی در کنسولگری عربستان را در اختیار وزیر خارجه امریکا قرار نداده است. گزارش شده بود که مایک پمپنو در سفرش به ترکیه و در جریان دیدارش با اردوخان و چاوش‌اوغلو این فایل صوتی را شنیده است. چاوش‌اوغلو خاطر نشان کرد که دولت ترکیه شواهد و مدارکی را که در پرونده خاشقجی به دست آورده با «شفافیت» در اختیار «جهان» قرار می‌دهد.

رئیس سی‌آی‌ای «فایل صوتی» بازجویی خاشقجی را شنیده است

گزارش‌ها حاکی است که جینا هاسپل، رئیس سازمان اطلاعات مرکزی امریکا، سی‌آی‌ای، که برای تحقیق در خصوص مرگ جمال خاشقجی به ترکیه رفته است، فایل صوتی «شکنجه و قتل» این منتقد ولیعهد عربستان را شنیده است.

روزنامه واشینگتن پست به نقل از یک فرد «آشنا با این فایل صوتی» نوشته است: این فایل متقاعد کننده بوده است و احتمالاً باعث می‌شود فشارهای امریکا بر عربستان سعودی در خصوص پرونده جمال خاشقجی تشدید شود.

اظهارات مایک پمپنو پس از سفر به عربستان و ترکیه

به‌گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس مایک پمپنو، وزیر خارجه امریکا پس از سفر به عربستان و ترکیه به واشینگتن بازگشته است. او بعد از دیدار گفت‌وگو با رئیس جمهور امریکا، در جمع خبرنگاران در کاخ سفید گفته است عربستان و ترکیه به او اطمینان داده‌اند که درباره وضعیت خاشقجی تحقیقات جامعی انجام می‌دهند. پمپنو گفت از رئیس جمهور امریکا خواسته چند روزی به سعودی‌ها مهلت دهد تا جمع‌بندی خود از برداشت‌شان از حقیقت را ارائه دهند.

وزیر خارجه امریکا گفت نباید «روابط دیرینه و راهبردی» میان امریکا و عربستان سعودی را نادیده گرفت.

بیانیه مشترک تروئیکای اروپایی

وزیران خارجه تروئیکای اروپایی - بریتانیا، فرانسه و المان - با انتشار بیانیه مشترکی از پادشاهی عربستان سعودی خواسته‌اند که برای روشن شدن حقیقت، «تحقیقات معتبر» انجام دهد و اعلام کرده‌اند که این پرونده را با «نهایت جدیت» دنبال می‌کنند. تروئیکای اروپایی در این بیانیه نوشته‌اند:

«باید تحقیقاتی معتبر برای روشن شدن حقیقت در مورد اینکه چه اتفاقی افتاده، انجام شود و اگر مشخص شد که می‌بایست هم چنین شود، افرادی که مسؤول مفقود شدن جمال خاشقجی هستند، شناسایی شده و پاسخگوی عمل خود شوند.»

وزیران خارجه بریتانیا، فرانسه و المان در این بیانیه، همچنین خاطر کرده‌اند: «ما تلاش‌های مشترک سعودی-ترکیه در این ارتباط را تشویق کرده و از حکومت سعودی انتظار داریم پاسخی کامل و دقیق ارائه کند. ما این پیام را مستقیماً به مقام‌های سعودی منتقل کرده‌ایم.»

موضع برخی کشورهای اتحادیه اروپا

هایکو ماس، وزیر خارجه المان شنبه گفت که المان نباید فروش سلاح به عربستان را تا پیش از روشن شدن همه ابعاد قتل خاشقجی ادامه دهد.

او در مصاحبه با برنامه تلویزیونی «تاگس‌تمن» شبکه دولتی المان گفت که هیچ دلیلی برای پذیرفتن فروش سلاح به عربستان وجود ندارد: «تا وقتی تحقیقات ادامه دارند، تا وقتی نمی‌دانیم چه اتفاقی رخ داده، دلیلی ندارد تصمیم‌های مثبتی برای صادرات سلاح به عربستان اتخاذ کنیم.» تصمیم المان بر خلاف تأکیده‌های دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری امریکا است که گفته بود لغو معاملات تسلیحاتی با عربستان بخشی از مجازات این کشور خواهد بود.

المان، فرانسه، اسپانیا، دانمارک، هلند و رئیس پارلمان اروپا در میان رهبرانی از اتحادیه اروپا بودند که از عربستان سعودی خواستند «تحقیقات کامل» را در مورد قتل خاشقجی برای رسیدن به «حقیقت» انجام دهد.

آنگلا مرکل، صدراعظم المان روایت ریاض از چگونگی قتل خاشقجی را ناپسندیده توصیف کرد و گفت که «اتفاق‌های وحشتناک» هنوز «روشن نشده‌اند» و «ما قطعاً خواهان روشن شدن آن‌ها هستیم.»

مرکل و هایکو ماس، وزیر خارجه المان در بیانیه‌ای مشترک قتل خاشقجی را «قویاً» محکوم کردند و نوشتند:

«ما از عربستان سعودی انتظار شفاف‌سازی در مورد جنبه‌های مرگ خاشقجی هستیم... اطلاعات در دسترس درباره اتفاق‌های رخ داده در کنسول‌گری ستانبول ناپسندیده است.»

آن‌ها تأکید کردند که عاملان این جنایت باید به عدالت سپرده شوند.

لارس لوکه راسموسن، نخست‌وزیر دانمارک و مارک روت، نخست‌وزیر هلند پس از نشست مشترک در کپنهاگ قتل خاشقجی را محکوم کردند.

به گزارش وبسایت خبری «بلومبرگ»، راسموسن درباره روایت ریاض از چگونگی قتل گفت: «این واقعیت که سعودی‌ها دیشب قتل او را تأیید کردند، آن هم پس از این‌که اصرار داشتند او زنده از کنسول‌گری خارج شده، نشان می‌دهد همه حقیقت به ما گفته نشده است و ما باید برای شنیدن همه حقیقت پافشاری کنیم.»

روته نیز اعلام کرد که «واقعیت‌ها» درباره این پرونده هنوز مغشوش‌اند و هلند همچون دانمارک خواهان آغاز تحقیقات سازمان ملل و دیگر قدرت‌های غربی در مورد قتل جمال خاشقجی است.

آنتونیو تاینی، رئیس پارلمان اروپا نیز خواهان آغاز تحقیقات بین‌المللی برای بررسی شواهد و مدارک موجود درباره قتل روزنامه‌نگار سعودی شد.

دولت اسپانیا نیز شنبه در بیانیه‌ای با ابراز تأسف از مرگ خاشقجی نوشت که از فراخوان آنتونیو گوترش، دبیرکل سازمان ملل برای انجام تحقیقات مستقل و شفاف درباره این قتل حمایت می‌کند.

ژان ایو لو دریان، وزیر خارجه فرانسه هم قتل خاشقجی را محکوم کرد و گفت: «تأیید مرگ آقای جمال خاشقجی قدم اول در راه رسیدن به حقیقت است. با این حال، پرسش‌های بسیاری بی‌جواب مانده.»

درخواست دبیرکل سازمان ملل، رئیس پارلمان اروپا و چند دولت غربی برای انجام تحقیقات مستقل بین‌المللی درباره قتل خاشقجی، ریاض شنبه اعلام کرد که این پرونده در دادگاه‌های سعودی بررسی خواهد شد.

موضع بریتانیا

جرمی هانت، وزیر خارجه بریتانیا اعلام کرده که دولت بریتانیا از هم‌اکنون در حال بررسی پاسخی است «اندیشیده شده» در واکنش به نتایج نهائی تحقیقات در پرونده جمال خاشقجی. هانت اعلام کرد که اگر واقعاً ثابت شود که خاشقجی در کنسولگری عربستان در ستانبول به قتل رسیده، دولت بریتانیا نمی‌تواند از این موضوع به‌سادگی بگذرد. هانت گفت:

«بخشی از واکنش ما به واکنش عربستان سعودی ربط دارد و به اینکه ما احساس کنیم آن‌ها به راستی این موضوع را به همان جدیتی که ما پیگیری می‌کنیم، دنبال می‌کنند. اما در هر حال این موضوع، بسیار بسیار جدی‌ست.»

وزیر خارجه بریتانیا یادآوری کرد که روابط بریتانیا با عربستان سعودی راهبردی‌ست و بریتانیا این موضوع را از نظر دور نخواهد داشت.

شیخ حسن روحانی: «در دنیای امروز چنین قتلی بی‌سابقه است»

حکومت اسلامی با تاخیر زیادی در مورد قتل خاشقجی اظهار نظر کرد. حسن روحانی، رئیس‌جمهوری اسلامی ایران، روز چهارشنبه ۲۴ اکتوبر، در جلسه هیات دولت برای نخستین بار درباره پرونده قتل جمال خاشقجی نظر داد.

روحانی ادعا کرد: «کسی تصور نمی‌کرد که در دنیای امروز و در قرن جدید شاهد این چنین قتل سازمان‌یافته‌ای بوده و دستگاهی برای انجام یک قتل فجیع برنامه‌ریزی بکند و فکر نمی‌کنم بدون حمایت امریکا کشوری جرات ارتکاب چنین جنایتی را داشته باشد.»

عجب انگار روحانی از ترورهای حکومت‌شان در این چهل سال بی‌خبر که این چنین از شنیدن خبر کشتن جمال قاشقجی، دچار «شوک» شده است؟!

آیا حسن روحانی که در زمان قتل‌های زنجیره‌ای دبیر شورای امنیت ملی نبود؟ او در ادامه سخنانش در جلسه هیات دولت با اشاره به پرونده قتل خاشقجی گفت:

«گویا یک جمع قبیله‌ای که بر کشوری حکومت دارد، از حاشیه امنیتی برخوردار است و ارتکاب چنین جنایتی با اتکا به ابرقدرتی است که از آن‌ها حمایت می‌کند و اجازه نمی‌دهد که دادگاه‌هایی که علیه جنایت بشری در جهان وجود دارند، علیه آن‌ها هم وارد عمل شود.»

مأموران امنیتی حکومت اسلامی ایران با فرمان سران و مقامات مسؤولشان از جمله در سال‌های دهه ۱۳۷۰، تعدادی از نویسندگان و فعالین سیاسی ار ترور کردند.

در ماجرای قتل‌های موسوم به «قتل‌های زنجیره‌ای» که شباهتی به پرونده قتل جمال خاشقجی ندارد، بیش از ۸۰ نفر از نویسندگان، مترجمان، شاعران و فعالین سیاسی با روش‌هایی مانند تصادف خودرو، ضربات چاقو، تیراندازی در سرقت‌های مسلحانه، تزریق پتاسیم به‌منظور شبیه‌سازی حمله قلبی به‌قتل رسیدند. با قتل داریوش فروهر و پروانه اسکندری، محمد مختاری و محمد جواد پوینده در سال ۱۳۷۷ ماجرای قتل‌های زنجیره‌ای علنی تر شد و با اعتراض افکار عمومی داخل و خارج کشور قرار گرفت.

عفو بین‌الملل

روایت ریاض از مرگ خاشقجی پرسش‌برانگیز است، کالبدشکافی مستقل صورت بگیرد عفو بین‌الملل در بیانیه‌ای اعلام کرد که «بی‌طرف‌بودن» در روند تحقیقات ریاض در مورد قتل جمال خاشقجی در کنسولگری عربستان در ستانبول هنوز «پرسش‌برانگیز» است. عفو بین‌الملل گفته که سازمان‌های حقوق بشری بین‌المللی خواهان تحقیقات مستقل و بی‌طرف از سوی سازمان ملل هستند.

سماح حدید، مدیر کارزارهای عفو بین‌الملل در خاورمیانه نیز با انتشار بیانیه‌ای از عربستان خواست تا پیکر خاشقجی را تحویل دهد و خواستار اجرای کالبدشکافی مستقل بر پیکر او شد. او در این بیانیه نوشت: «حق خانواده خاشقجی و جهان است که همه حقیقت را بدانند: حقیقت درباره آنچه بر سر او آمد و مسؤولان این اتفاق، حال در هر مقام و رده‌ای باشند.»

موضع دبیرکل سازمان ملل

آنتونیو گوترش، دبیر کل سازمان ملل پس از پذیرش مرگ خاشقجی از سوی ریاض آن را «عمیقاً آزاردهنده» خواند. گوترش خواهان انجام تحقیقات «فوری، کامل و شفاف» درباره این قتل و مجازات عاملان آن شد. همچنین به‌گزارش خبرگزاری رویترز، میشل باشله، کمیسر عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد از عربستان سعودی و ترکیه خواست اطلاعاتی را که درباره نحوه ناپدید شدن، جمال خاشقجی و قتل احتمالی این روزنامه‌نگار منتقد به‌دست آورده‌اند، منتشر کنند. باشله، همچنین خواهان لغو مصونیت قضائی اماکن دیپلماتیک و دیپلمات‌ها شده است.

گاردین: عربستان میلیون‌های پوند برای ترمیم تصویر این کشور

روزنامه «گاردین» در گزارشی اعلام کرده که عربستان سعودی برای ترمیم تصویر این کشور در جهان در سال‌های اخیر میلیون‌ها پوند سرمایه‌گذاری کرده است. بر اساس این گزارش، عربستان به چند شرکت رسانه‌ای و روابط عمومی بریتانیایی مأموریت داده است تا تخریب تصویر ریاض بر اثر کارنامه حقوق بشری و جنگ در یمن را جبران کنند.

شماری از این شرکت‌ها عبارتند از: دفتر رسانه «وایس (Vice)» در لندن که چند فیلم تبلیغاتی برای عربستان می‌سازد؛ رسانه «ایندپندنت» (The Independent) که با یک ناشر بسیار نزدیک به حکومت سعودی شراکتی را آغاز کرده؛ و مؤسسه تونی بلر برای تغییر جهان.

بیانیه خانواده جمال خاشقجی

خادم الحرمین الشریفین ملک سلمان بن عبدالعزیز سه‌شنبه ۲۳ اکتوبر در کاخ الیمامه ریاض با سهل بن احمد خاشقجی و صلاح بن جمال خاشقجی برادر و پسر جمال خاشقجی در حضور محمد بن سلمان بن عبدالعزیز ولی‌عهد، نایب رئیس شورای وزیران و وزیر دفاع سعودی، دیدار کرد.

در این دیدار ملک سلمان و ولی‌عهد، ضمن ابراز همدردی با خانواده مرحوم جمال خاشقجی، به آن‌ها تسلیت گفتند. سهل و صلاح خاشقجی هم سپاس بزرگ خود را از خادم حرمین شریفین و ولی‌عهد به‌خاطر ابراز همدردی‌شان ابراز کردند.

در همین حال، خانواده جمال خاشقجی با انتشار بیانیه‌ای خواستار تحقیقات بین‌المللی درباره ناپدید شدن وی شدند و گفتند که «با اندوه و تشویش» در انتظار پاسخ رسمی درباره این موضوع هستند. در این بیانیه آمده است: «ما با اندوه و تشویش اخبار تأثیربرانگیز درباره سرنوشت پدرمان را دنبال می‌کنیم که از دو هفته پیش پس از ورود به کنسولگری سعودی در ستانبول تماس‌مان با او قطع شده است.»

خانواده خاشقجی افزوده‌اند: «مسئولیت قوی اخلاقی و قانونی که پدرمان در ما پرورش داده است، ما را بر آن می‌دارد تا درخواست کنیم یک کمیسیون مستقل و بین‌المللی درباره شرایط منجر به مرگ وی تحقیق کند.» در همین حال، میشل باشله، رئیس کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل، از انقره و ریاض خواست تا تمام اطلاعات مربوط به ناپدید شدن و قتل احتمالی وی را منتشر کنند. وی همچنین از حکومت عربستان خواست تا مصونیت دیپلماتیک کارکنان کنسولگری خود را لغو کند.

جمال خاشقجی کیست؟ چه سابقه‌ای دارد؟

خاشقجی از جمله نخبگان سعودی و به خاندان سلطنتی نزدیک بود. در دهه ۲۰۰۰ او به ترکی الفیصل، رئیس سابق سازمان جاسوسی عربستان که بعدها سفیر سعودی در بریتانیا و آمریکا شد مشاوره می‌داد. او اغلب تأکید داشت که نقدهای او است و او قصد زیر سؤال بردن پادشاهی را ندارد «نصیحت» ولی‌عهد عربستان سال گذشته در پاکسازی به‌بانه فساد بیش از ۱۰۰ نفر از شاهزادگان و وزرا را بازداشت کرد. ده‌ها تن از آن‌ها در حبس پوسیدند، برخی از آن‌ها ممکن است با مجازات اعدام روبه‌رو شوند.

در ماه مارس لجین الهذلول، فعال حقوق زنان در ابوظبی بازداشت شد و با هواپیما به عربستان منتقل شد، او از آن زمان در زندان است.

جمال خاشقجی در سال ۱۹۵۸-۱۳۳۷ در شهر مدینه به دنیا آمد. پدر بزرگ ترک‌تبار او محمد خاشقجی همسری سعودی اختیار کرده و پزشک مخصوص ملک عبدالعزیز بنیان‌گذار پادشاهی سعودی بود.

او برادرزاده عدنان خاشقجی دلال اسلحه و میلیاردر معروف سعودی در دهه ۱۹۸۰ است که در ماجرای تحویل مخفیانه اسلحه توسط آمریکا و اسرائیل به ایران، معروف به ماجرای مک فارلین یا ایران کنتر، دست داشت. او همچنین پسر دایی دودی فایده معشوق پرنسس دایانا است.

جمال خاشقجی تحصیلات ابتدائی و دبیرستانی را در عربستان گذراند و در سال ۱۹۸۲-۱۳۶۱، از دانشگاه ایندیانا در آمریکا در رشته مدیریت بازرگانی فارغ التحصیل شد.

جمال خاشقجی زندگی کاری را از همکاری با یک کتابفروشی معروف در عربستان از سال ۱۹۸۳-۱۳۶۱ آغاز کرد و یک سال بعد به همکاری با مطبوعات عربستان پرداخت، و چندی به خبرنگاری برای روزنامه‌ها و مجلات عربی از جمله شرق الاوسط اشتغال داشت.

او تا سال ۱۹۹۹ - ۱۳۷۸، در کشورهای متعدد خاورمیانه و آفریقا از جمله افغانستان، الجزایر، کویت و سودان به گزارشگری می‌پرداخت و گفته می‌شود که در دوران گزارشگری در افغانستان با سرویس‌های اطلاعاتی عربستان سعودی و آمریکا همکاری داشت.

جمال خاشقجی از ۱۹۹۹ تا ۲۰۰۳-۱۳۸۱، به سردبیری روزنامه الوطن چاپ سعودی منصوب شد اما بعدتر، به دلیل آن‌که اجازه داده بود در روزنامه‌اش مطلبی در انتقاد از ابن تیمیه بنیانگذار وهابیت چاپ شود، به دستور وزارت مطبوعات عربستان از سردبیری الوطن برکنار شد. و از این‌جا بود که او در غرب به‌عنوان فردی آزادی‌خواه و مترقی شهرت یافت.

وهابیت و جنبش اخوان المسلمین که خاشقجی از اعضای آن بود، از ابتدا با یکدیگر در اختلاف و تعارض بوده‌اند. خاشقجی بعد از اخراج از الوطن به لندن رفت و به عنوان مشاور امور مطبوعاتی شاهزاده ترکی الفیصل سفیر وقت عربستان در بریتانیا و سپس آمریکا به کار پرداخت. شاهزاده ترکی الفیصل از سال ۱۹۷۷ تا ۲۰۰۱ به مدت ۲۴ سال رئیس استخبارات عربستان سعودی بود و درست ۱۰ روز پیش از حمله به برج‌های بازرگانی نیویورک در ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱، به‌طور ناگهانی از سمت خود استعفا داده بود.

خاشقجی در سال ۲۰۰۷، بار دیگر به‌عنوان سردبیر الوطن به کار مشغول شد. اما سه سال بعد چاپ شعری در انتقاد از سلفی‌گری در این روزنامه به استعفای اجباری او منجر شد. او به خارج از عربستان رفت و به عنوان تحلیلگر سیاسی در رسانه‌های بین‌المللی چون سی‌ان‌ان، بی‌بی‌سی و الجزیره شهرت یافت.

خاشقجی در سال ۲۰۱۷، به آمریکا رفت و از سپتامبر ۲۰۱۷ به همکاری با روزنامه واشینگتن پست پرداخت. او ضمن دفاع از برخی اصلاحات محمد بن سلمان مثل آزاد کردن رانندگی برای زنان، سرکوب رسانه‌ها و منتقدین و بازداشت فعالان زن را محکوم می‌کرد.

هفته‌نامه اسپکتاتور چاپ بریتانیا در مطلبی که به تازگی منتشر کرده، پرده از جزئیات مهمی از فعالیت‌های خاشقجی برداشته است؛ از جمله این‌که او در دهه‌های ۸۰ و ۹۰ میلادی در افغانستان و سودان با اسامه بن‌لادن رهبر القاعده روابطی دوستانه برقرار کرد.

بر اساس اطلاعات منتشر شده در این گزارش، او در آن زمان به خدمت دستگاه اطلاعاتی عربستان که ریاستش با پرنس ترکی بود درآمد، تا بن‌لادن را به آشتی با حکومت سعودی ترغیب کند. او اسامه را در کوه‌های تورا بورا و نیز در سال ۱۹۹۵-۱۳۷۴ در سودان ملاقات کرد و چند مصاحبه نیز با او انجام داد.

خاشقجی تنها فرد خارج از خاندان پادشاهی سعودی بود که از مناسبات نزدیک حکومت سعودی با بن‌لادن تا قبل از حمله به برج‌های بازرگانی امریکا در ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ آگاهی داشت. پس از این حمله، او از بن‌لادن فاصله گرفت. جان بردلی نویسنده و روزنامه‌نگار و کارشناس جهان عرب که با مطبوعات معتبری چون اکونومیست، نیوزویک، دیلی‌تلگراف و اسپکتیور همکاری دارد و از نزدیک با جمال خاشقجی نیز همکار بوده، در هفته‌نامه اسپکتیور نوشته است که تمایلات اسلام‌گرایانه جمال خاشقجی در زوررقی از آزادی‌خواهی و دموکراسی‌طلبی پیچیده شده بود.

خاشقجی از دهه ۷۰، به اخوان المسلمین پیوسته بود، با همان هدف این جنبش: زدودن نفوذ غرب از جهان اسلام. تفاوت و اختلاف او با وهابیت در این بود که خاشقجی بنا به روش اخوان المسلمین معتقد بود که حکومت اسلامی باید از طریق انتخابات آزاد در تمام خاورمیانه برقرار شود.

جان بردلی می‌نویسد توجه تنها به جنبه مردم‌سالاری‌خواهی جمال خاشقجی انسان را از فهم درست آنچه در درون دینامیسم قدرت در عربستان سعودی می‌گذرد، دور می‌کند. به اعتقاد جان بردلی خاندان پادشاهی سعودی به‌صورت مافیائی عمل می‌کند. پیوستن به آن همیشگی است و ترکش می‌تواند موجب مرگ شود و جمال خاشقجی در شبکه چنین خاندانی گیر کرده بود. جان بردلی مرگ خاشقجی را قتل مافیائی عنوان می‌کند.

به‌نوشته جان بردلی، خاشقجی به دلیل شخصیت و نفوذش به بزرگترین خطر سیاسی برای شاهزاده بن سلمان در خارج از خاندان پادشاهی سعودی تبدیل شده بود و وخیم‌تر از آن او در خارج از خاندان پادشاهی سعودی تنها کسی بود که از ارتباطات نزدیک حکومت سعودی با اسامه بن‌لادن تا قبل از ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ آگاه بود. این اطلاعات می‌توانست در صورت بالا گرفتن اختلافات او با خاندان سعودی خطرناک شود.

به نوشته جان بردلی خاشقجی زمانی که مشاور پرنس ترکی در لندن و واشنگتن بود بار دیگر با سرویس‌های اطلاعاتی بریتانیا، عربستان و امریکا مرتبط شد و به اطلاعات داخلی بسیار گران‌بهای دسترسی داشت.

نشریه اسپکتیور به نقل از جان بردلی می‌نویسد در سال ۲۰۰۵-۱۳۸۴، یک مقام رسمی وزارت دفاع امریکا، پنتاگون، از طرحی فانتزی برای عربستان سعودی به او خبر داده بود. این طرح که جان بردلی آن را مسخره می‌خواند این بود که پادشاهی سعودی برکنار شود و پس از تسلط امریکا بر نفت سعودی، شورائی از نخبگان عربستان، در مکه، اداره این کشور را در دست گیرد.

این مقام پنتاگون گفته بود که ما در این رابطه با گروهی سه نفره در ارتباط هستیم. یکی از این سه نفر به گفته جان بردلی، جمال خاشقجی بود. جان بردلی می‌گوید هرچند این طرح، طرحی فانتزی بیش نبود ولی نشانگر اهمیت خاشقجی در چشم کسانی بود که نقشه‌های دیگری برای عربستان در سر داشتند.

جان بردلی در اسپکتیور به نقل از یکی از دوستان خاشقجی می‌نویسد چند هفته پیش، محمد بن سلمان ولیعهد سعودی به خاشقجی بر اساس سنن قبیله‌ای پیشنهاد آشتی‌کنان و تصدی سمت مشاور خود را داده بود. اما خاشقجی این پیشنهاد را تحت عنوان اصول اخلاقی و مذهبی رد کرد و این شاید آخرین اقدامی بود که سقوط مرگبار او را رقم زد.

بخصوص که خاشقجی در اوائل سال ۲۰۱۸ حزبی سیاسی در امریکا تشکیل داده بود به اسم «دموکراسی برای جهان عرب، اکنون» که هدفش تأسیس حکومت اسلامی در سراسر منطقه از طریق انتخابات آزاد بود. به‌نوشته جان بردلی، کابوس بن سلمان از قدرت‌گیری یک اپوزیسیون اسلامی به رهبری خاشقجی به واقعیت نزدیک‌تر می‌شد.

دلایل تیره شدن روابط ترکیه و عربستان

در سال‌های اخیر، روابط عربستان سعودی و ترکیه وارد مرحله جدیدی از تنش شده است. پارلمان ترکیه چندی پیش در اقدامی که نشان‌دهنده قرار گرفتن ترکیه در قطر در بحرانش و اختلافش با عربستان سعودی، امارات، بحرین و مصر، اجازه دادن به دولت برای اعزام پنج هزار نیرو به پایگاه نظامی ترکیه در قطر را تصویب کرد.

اردوخان گفت که وجود پایگاه نظامی ترکیه در دوحه نه فقط برای حمایت از قطر، بلکه برای حمایت از دیگر کشورهای حاشیه خلیج فارس است و وی آمادگی کشورش برای ایجاد پایگاه نظامی مشابهی در عربستان را به ملک سلمان اطلاع داد؛ امری که باعث خشم عربستانی‌ها شد زیرا وی آن‌ها را به گونه‌ای نشان داد که در وضعیت ضعیفی قرار دارند و در نهایت نیازمند کمک ترک‌ها هستند.

آنچه بر خشم عربستانی‌ها افزود ایجاد پل هوایی میان انقره و دوحه بلافاصله پس از بسته شدن مرزهای زمینی عربستان با قطر و اقدام هواپیماهای ترکیه برای انتقال هزاران تن غذا و میوه و سبزیجات است که واردات قطر از عربستان به ویژه لبنیات و فراورده‌های آن را جبران کند.

عربستان سعودی پیش از آن توافق‌نامه واردات کشتی‌های جنگی از ترکیه در چارچوب قراردادی به ارزش دو میلیارد دلار را لغو کرده بود.

پیشنهاد ترکیه برای ایجاد پایگاه نظامی در عربستان سعودی که پیشنهادی «متکبران» و «توهین‌آمیز» توصیف شد، روابط عربستان و ترکیه را به‌زیر صفر بازگرداند؛ امری که منجر به بستن درهای عربستان و امارات و بحرین به‌روی صادرات ترکیه شد؛ آن هم در زمانی که ترکیه با دشواری‌های اقتصادی بزرگی مواجه است که در کاهش ارزش لیره به بیش از نیمی از ارزش آن در برابر دلار و کاهش رشد به کمتر از سه درصد بازتاب پیدا کرد.

در سایه جاه‌طلبی‌های متناقض میان ریاض و انقره در زمان ملک عبدالله سعودی، روابط ترکیه و عربستان سعودی فراز و نشیب‌های زیادی را طی کرد، به‌طوری که حتی منجر به قطع روابط آن‌ها در مقاطعی نیز گردید. اما امروزه و پس از وفات ملک عبدالله تغییراتی در این روابط پدید آمده است، به‌طوری که ملک سلمان پادشاه فعلی عربستان، که در زمان ولی‌عهدی‌اش مسؤول پرونده ترکیه و عربستان بود، در راستای بهبود دو کشور گام برمی‌دارد.

هم‌چنین در رابطه با تحولات مصر، عربستان در مقابل اخوان‌المسلمین از کودتای ژنرال سیسی دفاع کرد در حالی که دولت ترکیه به‌دلیل این که با اخوان‌المسلمین هم‌ایدنولوژی بود مخالف سیسی شد. در چنین روندی مرگ خاشقجی برای دولت ترکیه بهانه‌ای شده تا از عربستان امتیاز بگیرد.

نشست سرمایه‌گذاری آینده سعودی، برگزار شد

محمد بن سلمان، ولیعهد عربستان سعودی با استیو منوچین، وزیر خزانهداری امریکا در ریاض دیدار و گفت‌وگو کرد.

بن سلمان و منوچین بر اهمیت روابط راهبردی ایالات متحده و عربستان سعودی با تکیه بر سند چشم‌انداز ۲۰۳۰ تأکید کردند.

پیش از این وزیر خزانهداری امریکا گفته بود که در واکنش به قتل جمال خاشقجی در کنفرانس سرمایه‌گذاری «داووس صحرا» شرکت نمی‌کند.

در اعتراض به ناپدید شدن جمال خاشقجی، روزنامه‌نگار منتقد سعودی برخی رسانه‌ها و سیاستمداران جهان این نشست را تحریم کرده‌اند. در ادامه موج تحریم‌ها، وزیر اقتصاد فرانسه اعلام کرد که در اجلاس سرمایه‌گذاری عربستان شرکت نمی‌کند. وزیر اقتصاد فرانسه گفته است:

«در شرایط کنونی به صلاح نیست که به ریاض و به کنفرانس موسوم به «داووس صحرا» بروم.»

وزیر بازرگانی بریتانیا، نیز اعلام کرده که در اجلاس «داووس در صحرا» شرکت نمی‌کند. یک سخنگوی دولت بریتانیا در این باره گفته است:

«بریتانیا همچنان بسیار نگران ناپدید شدن جمال خاشقجی است. آن‌ها که مسئولیت ناپدید شدن او را به عهده دارند، باید پاسخگو باشند.»

به‌گزارش خبرگزاری هلند، ویکه هوکسترا، وزیر دارایی این کشور، سفر هفته آینده‌اش به ریاض را لغو کرده است. یک سخنگوی کنسولگری هلند در عربستان سعودی که برنامه‌ریزی این سفر را به عهده دارد به خبرگزاری رویترز گفته است که سفر ماه آینده یک هیأت بازرگانی این کشور به عربستان سعودی را لغو کرده.

کریستین لاگارد، رئیس صندوق بین‌المللی پول هم برنامه سفرش به ریاض را لغو کرد.

از دو روز قبل تاکنون مدیران شرکت‌های فورد، گوگل، بلک‌استون، اوپر، AOL، ویاکام، بین کپیتال و همچنین نیویورک تایمز، سی‌ان‌ان، فایننشال تایمز و سی‌ان‌بی‌سی اعلام کرده‌اند که در اجلاس «داووس صحرا» شرکت نمی‌کنند.

پیش‌تر شبکه‌های خبری «سی ان ان» و «سی ان بی سی» و نشریه‌های «اکونومیست»، «نیویورک تایمز» و «فایننشال تایمز» از شرکت در کنفرانس «ابتکار عمل برای سرمایه‌گذاری آینده» در ریاض انصراف داده‌اند. آن‌ها خواهان شفافیت عربستان در مورد ناپدید شدن خاشقجی هستند.

در اولین روز دومین نشست سرمایه‌گذاری آینده در ریاض ۲۵ توافق‌نامه به ارزش بیش از ۵۰ میلیارد دلار میان سعودی و کشورها و شرکت‌های شرکت‌کننده در این نشست منعقد شد. این توافق‌نامه‌ها شامل پروژه‌های نفتی، حمل و نقل، شیمی، صنایع، معادن، پتروشیمی و فلزات گران‌بها است.

دومین نشست سرمایه‌گذاری آینده روز سه‌شنبه ۲۳ اکتبر ۲۰۱۸، در ریاض پایتخت پادشاهی عربی سعودی کار خود را آغاز کرد. این نشست تا ۲۵ اکتبر ادامه خواهد داشت. نشست‌های این دوره شاهد توافق‌نامه‌های متعددی میان

طرف‌های شرکت‌کننده بود. ارزش این توافق‌نامه‌ها حدود ۲۰۰ میلیارد ریال سعودی معادل بیش از ۵۰ میلیارد دلار اعلام شد. این توافقات در چارچوب برنامه توسعه صنایع ملی و خدمات لجستیک سعودی انجام شد؛ برنامه‌ای که به شکل رسمی پیش از پایان سال جاری رونمایی خواهد شد.

خالد عبدالعزیز الفالح، وزیر انرژی، صنایع و منابع طبیعی سعودی روز سه‌شنبه از آغاز برنامه توسعه صنایع ملی و خدمات لجستیک کشورش خبر داد. این برنامه یکی از مهم‌ترین برنامه‌هایی است که در چارچوب چشم‌انداز سعودی ۲۰۳۰ اجرا می‌شود و بیش از ۳۰۰ ابتکار در ۱۱ زمینه از جمله صنایع خودروسازی، صنایع نظامی، کشاورزی آبی و غیره را در بر می‌گیرد و هدف از آن افزایش صادرات سعودی به‌نحوی است که ۵۰ درصد صادرات این کشور به صادرات غیرنفتی اختصاص یابد، است.

وزیر انرژی، صنایع و منابع طبیعی سعودی افزود که هدف از این برنامه تبدیل سعودی به قدرتی پیشرو در صنعت و سکوی جهانی از طریق تمرکز بر چهار حوزه صنایع، معادن، انرژی و خدمات لجستیکی است. این برنامه یک تریلیون و ۲۰۰ میلیارد ریال سعودی به حجم تولید ناخالص ملی این کشور خواهد افزود و ۱/۶ میلیون فرصت شغلی جدید ایجاد خواهد کرد. علاوه بر این، توان جذب سرمایه‌گذاری به مقدار یک تریلیون و ۶۰۰ میلیارد ریال سعودی تا سال ۲۰۳۰ خواهد داشت.

روز اول نشست سرمایه‌گذاری آینده شاهد امضای توافق‌نامه‌های زیادی بود که وزارت انرژی، صنایع و منابع طبیعی با طرف‌های شرکت‌کننده در این نشست امضاء کرد. شرکت پان‌آسیای چین یک پالایشگاه پتروشیمی در منطقه جازان خواهد ساخت که سالانه ۱/۲۵ میلیون تن ماده PTA و ۵۰۰ هزار تن ماده PET تولید کرده و بین ۶۰ تا ۷۰ درصد آن به خارج از کشور صادر خواهد شد.

یک توافق‌نامه در زمینه صنایع مس، زینک و سرب در شهر راس الخیر با شرکت ترافیگورای سنگاپور و شرکت معدن «الحدیثه» امضاء شد و هدف از آن پروژه‌های برای استخراج ۴۰۰ هزار تن مس، ۲۰۰ هزار تن زینک و ۵۵ هزار تن سرب در سال و همچنین فلزات گرانبهائی مانند طلا و نقره است. این اولین پروژه مس در کشورهای شورای همکاری کشورهای عربی خلیج است و می‌تواند به نیاز روزافزون به این فلزات مهم پاسخ دهد.

پادشاهی عربی سعودی و چین و شرکت نورنکوی چین در زمینه پروژه‌های خدمات لجستیکی امضاء کردند. در همین زمینه اداره کل حمل و نقل عمومی با شرکت سی‌سی‌ای‌سی‌سی قرارداد بست که براساس آن مسیری ساخته می‌شود که سواحل غربی و شرقی سعودی را از طریق راه‌آهن ریاض-دمام به هم متصل کند. حجم سرمایه‌گذاری در این پروژه ۱۰/۶ میلیارد دلار برآورد شده است.

شرکت واگن‌سازی راه‌آهن سعودی قراردادی با شرکت گرین‌برایر امریکا منعقد کرد. صندوق سرمایه‌گذاری عمومی نیز با اداره کل راه‌آهن و همچنین با طرف اسپانیائی در زمینه آغاز مرحله دوم پروژه قطار سریع‌السیر حرمین توافق کرد.

این توافق‌نامه‌ها می‌توانند سعودی را به یک مرکز خدمات لجستیکی در جهان تبدیل کرده و با حجم خدمات لجستیک در سعودی را به ۷۰ میلیارد ریال در سال ۲۰۲۰ برسانند.

در زمینه صنایع تبدیلی نیز وزارت انرژی، صنایع و منابع طبیعی سعودی با شرکت‌های فعال در این زمینه در شهر صنعتی الجبیل توافق‌نامه‌های متعددی امضا کرد. این توافقات شامل توافق با شرکت فلکسیژن برای افزایش فرصت‌های سرمایه‌گذاری در زمینه پلاستیک و شرکت هالیبرتون امریکا برای ساخت یک کارخانه مواد شیمیائی در شهر الجبیل با نام «پلاسکیم» است.

توافقی برای ساخت یک واحد مرکزی خدمات دائم در مجتمع صنایع شیمایی و تبدیلی در الجبیل با شرکت ویولای فرانسه منعقد شد که هدف از آن ایجاد راهکارهای بلند مدت برای مدیریت واحدهای خدماتی است.

آرامکو، غول نفتی سعودی نیز تعداد قابل توجهی توافقنامه با شرکای بین‌المللی امضاء کرد. ساخت مجتمع گازی و انرژی در جازان با شرکت‌های اکوپاور سعودی و ایرپرودکت آمریکا، توافقنامه سرمایه‌گذاری در پالایشگاه پترورابگ با شرکت سومیتومو کیمیکال ژاپن، توافقنامه سرمایه‌گذاری مشترک پالایشگاه هیوندا و مجتمع صنایع دریائی ملک سلمان با شرکت هیوندای کره، توافق سرمایه‌گذاری مشترک با شرکت نفتی شلمبرجر آمریکا، توافقنامه سرمایه‌گذاری مشترک در زمینه فن‌آوری‌ها و دستگاه‌های چاه‌های روغنی با شرکت بیکر هیوز جنرال الکتریک آمریکا و توافقی دیگر در همین زمینه با شرکت هالیبرتون آمریکا از این جمله‌اند.

آرامکو همچنین با شرکت نفت امارات توافقی در زمینه تأسیسات نفتی زیرزمینی و توافقی با شرکت فلیکس استیل برای تأسیس واحد تولید لوله‌های پلاستیکی حرارتی تقویت شده، توافقی با شرکت گمبرو برای صنایع شیمیائی مرتبط با حوزه حفاری منعقد کرد.

از سوی دیگر، شرکت‌های سابک و «رواق السعودیه» با شرکت شتدم المان در زمینه تأسیس مشترک پروژه صنعتی تولید ماده سیلیکون فوق شفاف و مشتقات آن با جدیدترین فن‌آوری‌ها که برای تولید شبرساناهای الکترونیکی و الکتریکی پیشرفته به کار می‌رود، منعقد کردند.

ساخت صفحه‌های تولید انرژی خورشیدی کارآمد و بومی‌سازی این فن‌آوری‌ها نیز بخشی از این توافق بود. این شرکت‌ها همچنین درباره ساخت یک پروژه صنعتی برای تولید باتری‌هایی که به صورت گسترده انرژی را در خود ذخیره می‌کنند و همچنین بومی‌سازی فن‌آوری‌های مرتبط با آن، توافق کردند.

این قراردادها در حالی امضا شدند که قبا برخی از شرکت‌ها مدعی شده بودند که به‌دلیل قتل روزنامه منتقد عربستانی در ترکیه آن را تحریم خواهند کرد؟!!

تهدید عربستان به اقدامات تلافی‌جویانه

یک روز پس از آن‌که دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا اعلام کرد که اگر ثابت شود که ریاض، جمال خاشقجی را به‌قتل رسانده، عربستان سعودی مجازات خواهد شد، پادشاهی عربستان سعودی با انتشار بیانیه‌ای هشدار داد که ریاض تهدیدات را بی‌پاسخ نمی‌گذارد:

«پادشاهی عربستان سعودی هرگونه تهدیدی چه تهدید به اعمال تحریم‌های اقتصادی و چه اعمال فشار سیاسی و همچنین هرگونه اتهامات ساختگی را نفی می‌کند و واکنش شدیدتری را نسبت به این تهدیدات نشان خواهد داد.»

پادشاهی عربستان سعودی در این بیانیه، به‌طور مشخص نه به ایالات متحده آمریکا اشاره کرده و نه از جمال خاشقجی نام برده است. در این بیانیه گفته شده که اقتصاد عربستان «نقشی حیاتی و موثر در اقتصاد جهانی دارد و آسیب زدن به اقتصاد آن، لطمه به اقتصاد جهانی خواهد بود.»

جمع‌بندی

حکومت‌هایی که امروز برای خاشقجی، اشک تمساح می‌ریزند یا هم‌فکر و هم‌پیمان یا رقیب عربستان سعودی هستند. همگی این حکومت‌ها، دشمن آزادی بیان و اندیشه و عدالت اجتماعی هستند. از حکومت‌های عربستان تا آمریکا، از ترکیه تا ایران و...، جنگ‌طلب و خشونت‌طلب و اشغال‌گر هستند و همچنین مستقیم و غیرمستقیم دست به ترور مخالفین

خود زده‌اند. بنابراین، جمال خاشقجی قربانی سیاست‌ها، منافع و رقابت‌های دولت‌ها امریکا، ترکیه و عربستان شده است.

در عین حال سرنوشت جمال خاشقجی، سرنوشت همه فعالین سیاسی، روزنامه‌نگاران، هنرمندان و همه کسانی است که به‌دلایل مختلف پولی، مقامی، بلندپروازی‌های تخیلی و کیش شخصیت و غیره به‌سیاست‌های دولت‌ها به‌خصوص به نهادهای امنیتی آن‌ها آلوده می‌شوند.

با این‌که شماری از شخصیت‌های سیاسی، از جمله چند سناتور امریکائی، از نقش احتمالی محمد بن‌سلمان، ولیعهد عربستان سعودی، در ماجرای قتل جمال خاشقجی سخن گفته‌اند اما عادل الجبیر، وزیر خارجه این کشور، روز یکشنبه در مصاحبه با فاکس‌نیوز گفت: بن سلمان از این ماجرا بی‌خبر بوده و این قتل کار «عوامل خودسر» بوده است. البته شاید این سخن را از سران حکومت اسلامی یاد گرفته باشند که در ماجرای قتل‌های زنجیره‌ای و کشتن فجیع فرورها و نویسندگان گفته بودند این کار «چند مأمور خودسر» بوده است اما کسی به این ادعاها اهمیتی نداد و همچنان انگشت اتهام ترور مختاری، پوپنده، شریف، حاجی‌زاده، فرورها و غیره بر روی سران و وزارت اطلاعات حکومت اسلامی ثابت مانده است.

روزنامه واشنگتن‌پست، نوشته که که هدف ترکیه این است که به‌تدریج فشار سیاسی بر پادشاهی عربستان سعودی را افزایش دهد و در همان حال زمینه سرمایه‌گذاری عربستان سعودی در ترکیه را فراهم بیاورد و روابط فی‌مابین را هم که به‌دلیل حضور نظامی ترکیه در قطر و سوریه به تیرگی گرائیده بود بیش از این به‌خطر نیندازد. دولت ترمپ هم اعلام کرده که پرونده خاشقجی را پیگیری می‌کند. اما به‌دلایل اقتصادی مایل نیست صدور سلاح به عربستان سعودی را متوقف کند.

دولت‌های اروپائی نیز نگران فروش سلاح و سایر معاملات خود با عربستان سعودی هستند. روز سه‌شنبه ۲۳ اکتوبر، فدریکا موگرینی مسوول سیاست خارجی اتحادیه اروپا گفت که در پرونده خاشقجی هنوز نکات نامعلوم زیادی وجود دارد. خانم موگرینی گفت: «ما به‌دنبال کسی نمی‌گردیم که به هر ترتیب جنایت را به گردنش بیندازیم، ما فقط خواهان عدالت هستیم و مایلیم که در مسیر برقراری آزادی بیان در عربستان، در منطقه خلیج فارس و تمامی جهان تلاش کنیم.» به‌گفته او، قتل یک روزنامه‌نگار در هرکجای جهان، جنایت علیه آزادی بیان محسوب می‌شود.

سرانجام دولت‌های ترکیه و امریکا و عربستان در پشت درهای بسته به هر توافقی برسند به احتمال قوی اعلام خواهند است که قاتلان «خودسر» بوده‌اند و استاد این سناریو هم حکومت اسلامی ایران است!

پنج‌شنبه سوم آبان [عقرب] ۱۳۹۷ - بیست و پنجم اکتوبر ۲۰۱۸